

Sumario | nº37 – Maio 2024

EDIUS NOVAS

Programa de Mentoría EDIUS [↗](#)

EDIUS NOVAS

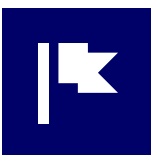
O XI Encontro da
Mocidade Investigadora
celebrarase os días 10
e 11 de xuño [↗](#)

3MT®

O 15 de maio remata
o prazo para enviar
vídeos ao concurso
de 'Teses en 3 minutos' [↗](#)

EDIUS NOVAS

Concesión do Premio
Extraordinario 2021/22 [↗](#)

ENTREVISTA

José Manuel
Cifuentes Martínez

Doutor pola Universidade
de Santiago de Compostela.
Profesor de Veterinaria do
Campus de Lugo. [↗](#)

«O mercado laboral
require cada vez
máis traballadores
cunha cualificación
e especialización
máis alta» [↗](#)

EDIUS

Doutor@s
«extra——
ordinari@s» [↗](#)

OPINIÓN

Responsabilidade, madurez e coñecemento [↗](#)

EDIUS NOVAS

Aberto até o 20 de maio
o prazo para optar aos Premios
á introdución da perspectiva
de xénero na docencia
e na investigación [↗](#)

EDIUS NOVAS

Daniel Mena recolle
o VIII Premio de
Investigación Histórica
Domingo Fontán [↗](#)

EDIUS NOVAS

Simposio sobre
Doutoramento
en Educación [↗](#)

EDIUS NOVAS

Investigacións
«sensibles»
ao xénero [↗](#)

EDIUS NOVAS

Un tratamento psicolóxico da
USC combinado cunha app
para deixar de fumar obtén
moi altos resultados
de abstinencia [↗](#)

EDIUS NOVAS

XI Congreso Internacional
de Nanociencia
e Nanotecnoloxía
Analítica, en setembro
na USC [↗](#)

EDIUS

Programa de Mentoría EDIUS

O programa de mentoría enmárcase nas actividades da Escola de Doutoramento Internacional da Universidade de Santiago de Compostela. O obxectivo xeral deste programa é contribuír ao desenvolvemento exitoso da etapa predoutoral do estudiantado dos diferentes Programas de Doutoramento que forman parte da EDIUS.

OBXECTIVOS ESPECÍFICOS DESTE PROGRAMA

- 1 Facilitar o contacto e a interacción do estudiantado de doutoramento con persoas co grao de doutor e con experiencia profesional no ámbito da investigación e a docencia ou fóra do ámbito académico.
- 2 Apoiar ás persoas que están comezando a súa carreira investigadora na toma de decisións que afectarán ao desenvolvemento da mesma.
- 3 Aportar un punto de vista externo que axude aos estudantes no seu desenvolvemento con coñecementos e habilidades baseadas na experiencia e que os guíe durante a etapa do doutoramento.

O proceso de mentoría que expón este programa ten unha duración de 9 meses (outubro de 2024 a xuño de 2025).

ALGUNHAS CUESTIÓNS CLAVES

A QUE É A MENTORÍA?

A mentoría é un proceso a través do cal se ofrece ás persoas que están realizando os seus estudos de doutoramento e que contan con menos experiencia, apoio, asesoramento e estímulo para desenvolver unha carreira profesional investigadora satisfactoria. Ademais da axuda práctica, as persoas mentoras son modelos que desempeñan un papel importante, xa que representan a diversidade de enfoques que poden conducir a un obxectivo similar.

B QUE ENTENDEMOS POLA FIGURA DO MENTOR/A E QUE SE ESPERA DELA?

Pode definirse ó mentor/a como unha persoa con experiencia que axuda a moldear as crenzas e valores doutra persoa con menos experiencia de forma positiva para contribuír ao seu autocoñecemento e desenvolvemento persoal. Polo tanto, a persoa mentora non ten por que pertencer á mesma profesión que o estudante nin ao mesmo campo de coñecemento.

A mentoría é o proceso polo cal un mentor ou mentora anima á persoa mentorizada a reflexionar sobre os retos da súa vida, xa sexan profesionais ou persoais, e a través desta interacción permite á persoa mentorizada atopar as súas propias solucións ás súas preocupacións e, o que é máis importante, facer que se produzan cambios que permitan o seu progreso profesional e persoal.

Polo tanto, no noso contexto, o obxectivo final da relación mentor/a-mentorizado/a é que a persoa mentora externa sirva de elemento facilitador do proceso de doutoramento aos estudantes inmersos en ditos estudos. A intención non é que sexa un activo científico, xa que iso é responsabilidade das persoas supervisoras e directoras da tese de doutoramento, senón que a persoa mentora, de modo independente, contribúa a que o/a estudante consiga planificar a súa carreira investigadora/profesional, aclare cuestións científicas transversais (ex. introdución a cuestións como a ética na investigación, ciencia aberta, etc.) ou asesore en cuestións relacionadas co benestar persoal, o equilibrio entre vida laboral e persoal/familiar e as relacións interpersoais. Neste senso, as persoas mentoras desempeñan un papel complementario ás funcións das persoas supervisoras/directoras da tese.

EDIUS NOVAS

O XI Encontro da Mocidade Investigadora celebrarase os días 10 e 11 de xuño

A Universidade de Santiago de Compostela (USC) será a sede do XI Encontro da Mocidade Investigadora (X EMI) os días 10 e 11 de xuño na Facultade de Psicoloxía da USC. Este evento desenvólvese, dende o ano 2012, co propósito de favorecer as dinámicas de colaboración, debate e difusión do coñecemento xerado entre estudantes de doutoramento.

O XI EMI está organizado por investigadores e investigadoras procedentes da Universidade de Santiago de Compostela, da Universidade da Coruña e da Universidade de Vigo, e estará aberto a todos os estudantes de doutoramento destas universidades. Polo tanto, o único requisito para participar neste encontro será ter formalizada a matrícula en calquera programa de doutoramento dalgunha das universidades do Sistema Universitario Galego (SUG). As persoas participantes terán a oportunidade de asistir e facer as súas contribucións a este evento, que durante dous días ofrecerá sesións de relatorios, pósters e mesas redondas.

The poster features a grid of colored squares (blue, red, green) with a faint background illustration of the USC cathedral. The text is as follows:

XI ENCONTRO
Mocidade
INVESTIGADORA

10-11 XUÑO

📍 **Facultade de Psicoloxía**
Universidade de Santiago de Compostela

Icons representing research: a building, a microscope, a bar chart, a starburst, and a document.

INSCRICIÓNS ATA O 10 DE MAIO

📷 Toda a [info actualizada](#) en @XIEMI_

AGARDÁMOSTE!

Logos for USC, Universidade de Vigo, and Universidade da Coruña are at the bottom, along with the XI EMI logo and a QR code.

↩ Ir ao sumario

O obxectivo destas xornadas é dar a coñecer as principais temáticas de cada campo de investigación, o que, sen dúbida, constituirá unha experiencia enriquecedora para todas aquelas persoas que se animen a participar. Así mesmo, o programa contempla a entrega de premios á mellor comunicación de cada área de investigación (Artes e Humanidades, Ciencias, Ciencias da Saúde, Ciencias Sociais e Xurídicas e Enxeñaría e Arquitectura).

O XI EMI ofrece unha oportunidade única para mostrar e discutir as investigacións propias coas demais compañeiras predoutorais, potenciando así novas ideas e oportunidades. En definitiva, este encontro constitúe un marco incomparable para favorecer as relacións entre membros da comunidade universitaria, apostando pola colaboración inter e multidisciplinar entre áreas de coñecemento.

O período de inscrición finaliza o 10 de maio. As persoas interesadas en participar poden facelo a través [da seguinte ligazón](#).

LINGUAS DAS COMUNICACIÓNS E PÓSTERS

As linguas principais para presentar aportacións científicas (comunicacións orais ou pósters) ao XI Encontro da Mocidade Investigadora serán o galego e o castelán. O uso de calquera das dúas linguas axustase á normativa de usos lingüísticos da Universidade de Santiago de Compostela e, sobre todo, á intencionalidade do evento, que é a difusión e posta en común do coñecemento científico por parte de todas as persoas que realizan a súa tese en calquera das tres universidades galegas.

Nos campos de coñecemento nos que a lingua habitual para a difusión das investigacións sexa o inglés, poderase participar no XI Encontro da Mocidade Investigadora en dito idioma, ben sexa mediante a presentación dunha comunicación oral ou dun póster. A admisión de contribucións en lingua inglesa realizarase a pesar de que se recomende, en aras da difusión e intercambio científico, o uso do galego ou castelán.

Máis información sobre o XI EMI [na web da EDIUS](#).

3MT® NOVAS

O 15 de maio remata o prazo para enviar vídeos ao concurso de ‘*Teses en 3 minutos*’

Iniciado pola Universidade de Queensland en 2008, 3MT cultiva as habilidades de comunicación académica, de presentación e de investigación do estudiantado.

Ampliado até o 15 de maio o prazo para enviar vídeos e participar na terceira edición do *Three Minute Thesis (3MT®)*, un concurso de comunicación para investigadores e investigadoras predoutorais de todas as áreas do coñecemento. O concurso, organizado pola EDIUS, apoia a capacidade do alumnado de doutoramento para explicar eficazmente a súa investigación en tres minutos, nunha linguaxe adecuada para un público non especializado. **Nesta ligazón** poderás cumprimentar a ficha de inscrición e subir o vídeo.

Esta competición reta ao estudiantado de doutoramento a consolidar as súas hipóteses, obxectivos e ideas, así como a validez e importancia dos resultados da súa investigación, e a presentalos de xeito claro e conciso, empregando unicamente os recursos propios da oratoria e da retórica, esenciais para as súas futuras carreiras profesionais. O escaso tempo do que dispoñen obrígalles a preparar discursos claros e efectivos, que transmitan en poucas palabras a importancia do tema de investigación de xeito sinxelo e comprensible para os non expertos.

Son dous os requisitos para participar neste concurso: Estar matriculado/a nun programa de doutoramento da USC no curso 2023/2024 e non ter defendido aínda a tese.

O *Three Minute Thesis* pretende fomentar o intercambio multidisciplinar, animando aos membros da comunidade académica a que coñezan os distintos proxectos de investigación que leva a cabo o alumnado de doutoramento da Escola de Doutoramento Internacional da USC.

[↩ Ir ao sumario](#)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

A selección dos vídeos finalistas estará a cargo dun comité académico conformado por membros da EDIUS e do profesorado da USC. Este comité será o encargado de elixir un máximo de 20 vídeos, 5 por cada área de coñecemento (Artes e Humanidades; Ciencias e Enxeñarías; Ciencias da Saúde; e Ciencias Sociais) que concorrerán nunha Gran Final. O comité deberá ter en consideración os seguintes criterios:

- Capacidade comunicativa dos participantes.
- Facilitade de comprensión do contexto do tema de investigación e o seu significado.
- Se a exposición describe claramente os resultados da investigación, incluíndo as conclusións.
- Se o tema de investigación, resultados e importancia foron comunicados nunha linguaxe adecuada para a audiencia non especializada.
- Nivel de impacto do traballo para a área de coñecemento á que pertence.

CRITERIOS DE VALORACIÓN

(A puntuación máxima é de 10 puntos)

- **Capacidade comunicativa (5 puntos)**
  - Capacidade de comunicar os principais puntos da investigación adaptando a linguaxe a un público non especializado na súa mesma área de investigación. **(3 puntos)**
  - Claridade na exposición e coherencia e cohesión no discurso. **(1 punto)**
  - Seguridade na transmisión da mensaxe e capacidade de captar a atención da audiencia. **(1 punto)**

■ Calidade da investigación (5 puntos)

- O/A participante transmite o interese da súa investigación. **(2 puntos)**
- O/A participante comunica de forma clara o deseño da súa investigación e os seus primeiros resultados. **(1,5 puntos)**
- O/A participante explica de forma clara as primeiras conclusións da súa investigación e o impacto que se pode derivar dela. **(1,5 puntos)**

A GRAN FINAL SERÁ O 6 DE XUÑO

Os vídeos finalistas concursarán nunha Gran Final que terá lugar o 6 de xuño na Nave de Vidán. As persoas finalistas farán a presentación da súa investigación en persoa. A exposición, que se fará diante tanto do xurado coma do público, deberá respectar o tempo (3 minutos) e o guión do traballo presentado en formato vídeo.

O xurado:

- Artes e Humanidades: Dolores Vilavedra Fernández
- Ciencias e Enxeñarías: Eva Rodril Rodríguez
- Ciencias da Saúde: José Manuel Cifuentes Martínez
- Ciencias Sociais e Xurídicas: José Miguel Túñez López
- Marta Rodríguez Castro: Profesora na Facultade de Ciencias da Comunicación
- Roi Méndez Fernández: Profesor na Facultade de Ciencias da Comunicación

A EDIUS premiará aos doutorandos e doutorandas gañadores dos Premios de Excelencia de Divulgación Científica cun cheque por valor de 250€.

Ademais, os/as doutorandos e doutorandas que participen na final recibirán como recoñecemento un agasallo sorpresa.

EDIUS **NOVAS**

Concesión do Premio Extraordinario 2021/22

ÁREA DE ARTES E HUMANIDADES	
Subárea	Nome e Apelidos
Historia, Xeografía e Artes	Alejandro Gómez Pazo
	Diego Cidrás Fernández
Filosofía, Filoxía e Lingüística	Vítor Míguez Rego
	Carmen de Santiago Gómez
	Pablo Pesado Rodríguez

ÁREA DE CIENCIAS E ENXEÑARÍAS	
Subárea	Nome e Apelidos
Biología e Ciencias da Natureza	Magalí Rey Campos
	Javier Ferreiro da Costa
Enxeñarías	Lucía Argiz Montes
	Álvaro Ordoñez Iglesias
	Nicolás Vila Blanco
Física	Alejandro Vilar López
	Pablo Fernández Garrido
Matemáticas	Erika Diz Pita
Química e Tecnoloxía Química	Eva Rivera Chao
	Julio Corredoira Vázquez

 [Ir ao sumario](#)

ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS E XURÍDICAS

Subárea	Nome e Apelidos
Ciencias da Educación, da Comunicación e Políticas	Sara Pérez Seijo
	Bran Barral Buceta
	Diego Mo Groba
	Ángel Antonio Vizoso García
Dereito	Andrei Quintiá Pastrana
Economía	Ana Olveira Blanco
	Guillermo Sánchez Choez
Psicoloxía	Ana Rita Sa Leite Dias

ÁREA DE CIENCIAS DA SAÚDE

Nome e Apelidos
Víctor Santos Rosales,
Ana Alonso Pérez
María Vivero López
Marta Carolina Afonso Lages
Antía Fernández Pombo
Lorena García del Río
Eloi Franco Trepát
Marinela Couselo Seijas
Lucía Paniagua González
Óscar Rapado González
Cristina Ramos Hernández
Noelia Samartin Veiga

[↩ Ir ao sumario](#)

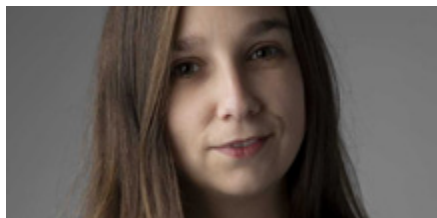
EDIUS **NOVAS**

Doutor@s «extra — ordinari@s»

Seguimos coñecendo a algunha das 35 persoas que recibiron o Premio Extraordinario de Doutoramento por traballos defendidos na USC ao longo do curso 2021-2022. Isto nos conta de como se senten tras recibir este importante recoñecemento e tamén escoitamos os seus consellos.

1.
Que significa para ti este recoñecemento?

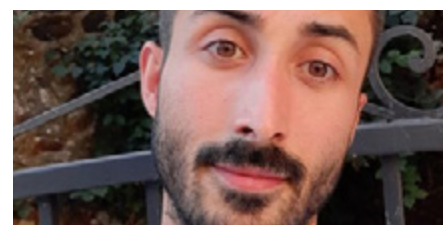
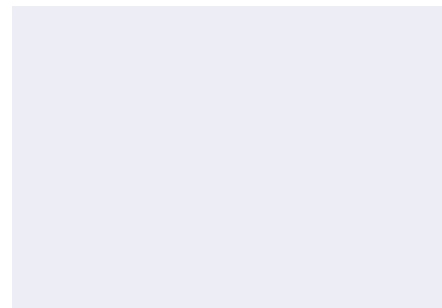
2.
Que aprendizaxe na etapa de elaboración da tese destacarías para compartir co estudantado de doutoramento que agora está nese proceso?

CARMEN DE SANTIAGO GÓMEZ
Área de Artes e Humanidades

1. É moi reconfortante que se recoñeza en forma de premio o valor desta etapa da miña traxectoria investigadora, que culminou coa defensa da tese de doutoramento, pero que abrangueu moitas outras parcelas da vida académica. No proceso é moi fácil dubidar e moi difícil perseverar, polo que resulta moi satisfactorio confirmar que a calidade do meu traballo e do traballo da miña directora, Pilar Lorenzo Gradín, así como o do resto de persoas que me axudaron, merece ser destacado.

2. Ademais da aprendizaxe intrínseca que supón elaborar cada unha das investigacións que se presentan como teses, o propio feito de superar un doutoramento outorga experiencia en moitos ámbitos que son útiles para a vida en xeral: apréndese a relativizar, exercítase a paciencia, xestiónase moita frustración, etc. Creo que é importante non esquecer que unha tese se escribe de xeito voluntario e que, se ben implica un enorme sacrificio, este debe ser razoable, deixar tempo para o lecer e o descanso e evitar que afecte á saúde.

ÓSCAR RAPADO GÓMEZ
Área de Ciencias da Saúde

1. Recibir este premio é todo un recoñecemento ao esforzo, á constancia e á dedicación depositados na realización da miña tese, ademais de ser unha gran motivación e impulso cara ao futuro para seguir a carreira docente e investigadora.

2. Gustaríame destacar a oportunidade que temos de relacionarnos con outros investigadores e investigadoras, dos que poder aprender novos coñecementos e experiencias que van contribuir a enriquecer directa e indirectamente o noso continuo coñecemento. Ademais, é preciso compartir as innumerables preocupacións e inquietudes que van xurdindo durante este longo percorrido con outros compañeiros/as que, sen dúbida, son un apoio fundamental durante esta intensa etapa de aprendizaxe e traballo.

[↩ Ir ao sumario](#)

Doutor@s «extra ————— ordinari@s»

1. Que significa para ti este recoñecemento?

2. Que aprendizaxe na etapa de elaboración da tese destacarías para compartir co estudiantado de doutoramento que agora está nese proceso?

LORENA GARCÍA DEL RÍO
Área de Ciencias da Saúde

1. Un incentivo para seguir facendo as cousas como ata agora. Non importa a cantidade de publicacións, senón a calidade. Lamentablemente, nos últimos anos a mensaxe que se transmite é que son máis importantes os números que a calidade, o cal non debería ser así. A calidade debería primar sempre.

2. Que se aprende máis dos erros que dos éxitos. Durante a miña etapa predoutoral comentei moitos erros, algúns, aínda que eran pequenos, afectaron de maneira significativa aos resultados de certos experimentos. Estes erros non che fan perder o tempo, senón que incrementan a túa resiliencia e coñecemento para abordar novos retos no futuro. A ciencia é basicamente iso, resiliencia.

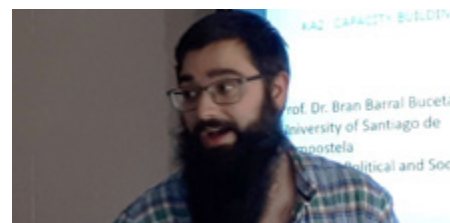

JAVIER FERREIRO DA COSTA
Área de Ciencias e Enxeñarías

1. Este premio é, para min, o complemento perfecto, a guinda do pastel á etapa probablemente máis rutilante e enriquecedora da miña vida. O feito de que a túa tese de doutoramento, e todo o xerado durante a súa confección (artigos, estadías, congresos, transferencia, etc.), sexa valorada e recoñecida en termos da súa calidade científica, atopándose entre as máis sobresaintes da Universidade de Santiago de Compostela, resulta altamente motivador e reconfortante. É o recoñecemento a unha carreira científica e, polo tanto, a todo o traballo realizado e ao longo camiño percorrido durante estes anos, facendo que pagase a pena o titánico esforzo dedicado e o tempo roubado ao resto de compañentes chave da miña vida.

2. Toda a etapa de doutoramento é relevante. Dende a elaboración do proxecto de tese, a confección do guión da mesma, e obviamente a redacción na que se

mudan uns apartados, se eliminan outros, e xorden novos retos e oportunidades que finalmente son incorporados. Resulta igualmente enriquecedora a interacción co teu titor/a e director/a, así como o intercambio de coñecemento e experiencias con outros grupos de investigación, ou mesmo a realización da transferencia dos principais resultados ás entidades públicas e privadas externas que se vexan implicadas na tese, e que vaian a facer aplicación práctica ou mesmo replicación dos métodos e técnicas empregados. É unha experiencia laboral e vital da que se sae cunha maior visión holística e crítica do eido científico e da sociedade en xeral.

BRAN BARRAL BUCETA
Área de Ciencias Sociais e Xurídicas

1. Pois, sen dúbida, é un pequeno aliciente máis. Ó final, supón unha especie de segunda validación do traballo realizado non soamente durante a tese, senón do esforzo depositado na carreira investigadora. Tamén dá con-

[↩ Ir ao sumario](#)

Doutor@s «extra — ordinari@s»

1. Que significa para ti este recoñecemento?

2. Que aprendizaxe na etapa de elaboración da tese destacarías para compartir co estudiantado de doutoramento que agora está nese proceso?

ta do nivel de esixencia dentro da nosa comunidade universitaria, xa que vendo as puntuacións e méritos das persoas que integramos a listaxe de candidaturas, non queda dúbida de que o nivel é moi elevado. Ó mesmo tempo, agardo que tamén sirva, como todo este tipo de premios, para axudar a visibilizar as temáticas que se abordan nas teses, que son documentos que, dado o seu formato e a pesares do seu valor, quedan un tanto "ocultas".

2. Facer unha tese é unha "montaña rusa". Supón que hai fases de moito sufrimento, principalmente pola falta de avances, porque os artigos non acaban de ser aceptados, polos prazos que están sempre ameazando... Pero logo, revives co ánimo de cando consigues algunha bolsa para investigar, para estancias, fondos para ir a un Congreso, ou cando dás por fin publicado nunha revista de prestixio. A aprendizaxe máis importante é a paciencia, é unha carreira de fondo, e como tal, é preciso dosificar. Por iso o meu consello é ser consciente do que un mesmo ou mesma é realmente capaz, e forzar cando sexa preciso, pero coidando que non sexa un hábito.

Un último consello, rodearte dun bo equipo de persoas, como eu tiven a sorte, é vital. Traballa, a poder ser, con persoas nas que confíes e coas que teñas sintonía.

ALEJANDRO VILAR LÓPEZ
Área de Ciencias e Enxeñarías

1. Unha recompensa ao esforzo posto no doutoramento. Mais penso tamén que hai que relativizar estes premios de amplo espectro, sobre todo nunha etapa de investigación como é a tese na que os traballos son moi especializados e dificilmente comparables entre si. Non creo que sexa sinxelo categorizar un traballo como "mellor" que outro cando os seus autores non serían quen de entender en detalle o que fixo o outro.

2. Se queren desenvolver unha carreira académica, que poñan moito esforzo desde o comezo en entender o que está a pasar na súa disciplina fóra do seu "berce", do ecosistema do seu grupo e mesmo do seu país. É

importante coñecer quen está traballando en que, que liñas son as máis activas e prometedoras. Aproveitar todas as oportunidades que teñan para ir tecendo unha rede internacional, facer estadías ambiciosas é moi importante para iso, por exemplo.

MAGALI REY CAMPOS
Área de Ciencias e Enxeñarías

1. Este recoñecemento supón unha gran satisfacción. Gañar un premio sempre é motivo de alegría, pero neste caso recoñécese o traballo realizado durante 4 anos. Na miña experiencia, é unha etapa de moita aprendizaxe e esixencia. Por isto, sintome moi agradecida.

2. A etapa de formación pre-doutoral supón unha gran aprendizaxe en moitos aspectos. Resaltaría tanto o desenvolvemento de coñecementos e novas tecnoloxías, pero tamén a consulta de información, proposta de hipóteses, discusión de resultados e defensa dos

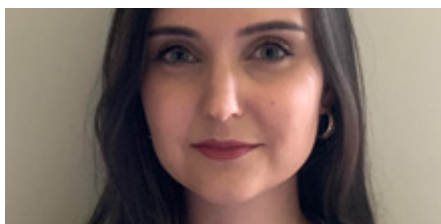
[↩ Ir ao sumario](#)

Doutor@s «extra ————— ordinari@s»

1. Que significa para ti este recoñecemento?

2. Que aprendizaxe na etapa de elaboración da tese destacarías para compartir co estudiantado de doutoramento que agora está nese proceso?

mesmos. Aínda que a elaboración da tese require moito traballo, penso que é positivo avanzar mantendo obxectivos axeitados. Por último, destacaría a importancia de traballar en grupo, apoiándose en xente con experiencia que pode axudar moito no proceso.

SARA PÉREZ SEIJO

Área de Ciencias Sociais e Xuridicas

1. A etapa doutoral é un proceso arduo, esixente e moi sacrificado. Este premio é un recoñecemento a ese esforzo, pero tamén ao traballo solitario que está detrás de moitas teses de doutoramento. Representa un estímulo que, no meu caso, marca a fin dunha etapa e serve de impulso para continuar coa miña carreira investigadora nunha universidade pública.

2. A importancia de aprender a xestionar correctamente o

tempo e de non descoidar a saúde mental. Non te compares, cada persoa traballa a ritmos diferentes e con metas (seguramente) moi distintas. Non consideres os erros como un fracaso, porque forman parte da aprendizaxe desta etapa predoutoral. Aproveita toda a oferta formativa de balde ao teu alcance, pero prioriza aqueles cursos que realmente sexan de utilidade para a túa investigación. Finalmente, lembra que hai vida máis aló da tese: non esquezas a túa vida persoal durante este proceso!

ÁLVARO ORDÓÑEZ IGLESIAS

Área de Ciencias e Enxeñarías

1. Sempre é gratificante que recoñezan o teu labor, especialmente cando se trata dun premio a unha tese doutoral, un traballo de investigación de varios anos. Eu vexo o premio como un recoñecemento tanto persoal como grupal, xa que nunha tese os directores tamén teñen un papel importante e ao

final o premio é indicador de que estamos no bo camiño.

2. Coma en calquera traballo ou empresa na que comezas, terás que aprender as metodoloxías de traballo, neste caso do eido da investigación científica, así como poñerte a estudar o estado da arte.

Esa aprendizaxe dáse por esperada por todas e tampouco desvelaría ningún segredo se digo que a tese é ás veces un traballo solitario. Por iso, a aprendizaxe que destacaría é a colectiva. A que aprendín coas compañeiras da Asociación de Investigadoras de Compostela (AIC). Un espazo que serve tanto para detectar e propoñer solucións a problemas que nos afectan a todas as profesionais da investigación, como para ir tomar algo e coñecer as realidades doutras áreas de coñecemento. É dicir, non te limites a quedarte no teu laboratorio, asóciate e sae del.

[↩ Ir ao sumario](#)

Doutor@s «extra ————— ordinari@s»

1. Que significa para ti este recoñecemento?

2. Que aprendizaxe na etapa de elaboración da tese destacarías para compartir co estudiantado de doutoramento que agora está nese proceso?

EVA RIVERA CHAO

Área de Ciencias e Enxeñarías

1. É un orgullo recibir este recoñecemento e, sen dúbida, supón unha motivación adicional para seguir adiante coa miña carreira investigadora.

2. Unha das maiores aprendizaxes do doutoramento, especialmente nunha disciplina científica, foi afrontar e resolver os problemas diarios. Ao novo estudiantado diríalle que non se preocuparan por un resultado negativo porque pode transformarse en algo útil de cara ao futuro.

ÁNGEL VIZOSO GARCÍA

Área de Ciencias Sociais e Xurídicas

1. Considero que é un premio ao meu esforzo pero, sobre todo, ao esforzo de toda a xente que me acompañou e me axudou ao longo deste camiño. Sempre digo que unha tese de doutoramento vai asinada por unha persoa, pero detrás está a contribución de moitas persoas que animan nos momentos baixos, que aconsellan, que dan pistas sobre onde tirar en momentos de dúbidas e un longo “etcétera” que fai que sexa de xustiza compartir este recoñecemento con toda esa xente.

2. O meu consello, que deriva da aprendizaxe que me deixa esta etapa, é que busquen fortalecer a súa rede, tanto no persoal como no académico. No persoal, porque é moi necesario ter un bo grupo de amizades e de familiares cos que compartir os posibles momentos de dúbida, que os hai. No académico, aconsellaría tamén facer unha rede de com-

pañeiras e compañeiros que se atopen nesta mesma etapa. O camiño da tese é, en certa medida, solitario, pois non hai un horario de clases nin traballos en grupo como pode acontecer noutras etapas. Buscar a compañía doutras persoas que se atopen nesta mesma fase pode axudar a resolver dúbidas no académico pero tamén no anímico, algo vital para superar esta etapa. Sinceramente, de non ser por Marta, Sara e Martín, que me acompañaron durante boa parte de todos os meses que durou a miña tese non sei que tería sido de min!

NICOLÁS VILA BLANCO

Área de Ciencias e Enxeñarías

1. Obxectivamente é moi difícil poñer unhas teses por encima das outras, xa que, de seguro, todas as candidatas tiñan detrás un esforzo tremendo. Aínda así, este premio serve para poñer en valor o meu traballo e o das miñas directoras de tese, e animarnos a seguir traballando na mesma dirección.

[↩ Ir ao sumario](#)

Doutor@s «extra — ordinari@s»

1. Que significa para ti este recoñecemento?

2. Que aprendizaxe na etapa de elaboración da tese destacarías para compartir co estudiantado de doutoramento que agora está nese proceso?

2. Habrá días mellores e peores, pero creo que o máis importante (e tamén o máis difícil) é saber disfrutar do proceso e rodearse de xente que te apoie tanto no plano profesional como no persoal.

ERIKA DIZ PITA

Área de Ciencias e Enxeñarías

1. Sempre é positivo que se reconeza o traballo que fas. Pero, por unha parte, este recoñecemento está baseado nuns criterios que verdadeiramente din pouco sobre o noso traballo. Por outra, resulta complicado comprender que se considere que o noso traballo é “extraordinario”, pero que aínda así non poidamos acceder a un posto de traballo estable na universidade, nin a ter un salario comparable ao do sector privado ou ao doutros países.

2. Aprender a darlle a cada cousa a importancia que ten. Investigar, e en particular facer unha tese, é un traballo, non é a túa vida. Non hai que descoidar todo o demais.

DIEGO MO GROBA

Área de Ciencias Sociais e Xurídicas

1. É unha honra para min ter obtido o recoñecemento do tribunal avaliador. Mais gustaríame estender este recoñecemento a tódalas persoas que me acompañaron neste proceso. Afrontar unha tese de doutoramento é unha carreira de fondo que require de traballo, paixón, acompañamento e sacrificios. Gran parte deles compartidos e que merecen o meu recoñecemento e agradecemento eterno. Ademais, este premio non sería posible sen o Equipo de Investigacións Políticas do cal formo parte. A miña tese é o froito da súa aposta por unha liña de investigación ambiciosa e rigorosa no eido da ciencia política, pero tamén é

un recoñecemento da súa calidade humana e científica.

2. O doutoramento é, ante todo, un proceso de construción académica, pero tamén persoal para a cal non hai un só camiño. Por iso, gustaríame aproveitar para poñer en valor as teses monográficas polo seu impacto positivo no proceso de aprendizaxe e evolución do doutorando/a. Dende a miña experiencia, o grao de esixencia, amplitude, detalle e profundidade, por exemplo, na elaboración do marco teórico, supón un enriquecemento único no proceso de formación do investigador/a. A produción científica mediante artigos debe ser unha peza máis, imprescindible sempre, que complementa e acompaña a produción monográfica durante esta etapa formativa.

JULIO CORREDOIRA VÁZQUEZ

Área de Ciencias e Enxeñarías

1. Este premio supón o recoñecemento ao traballo realizado

[↩ Ir ao sumario](#)

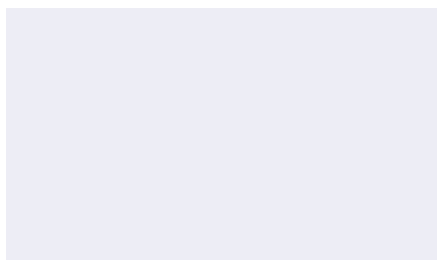
Doutor@s «extra ————— ordinari@s»

1. Que significa para ti este recoñecemento?

2. Que aprendizaxe na etapa de elaboración da tese destacarías para compartir co estudiantado de doutoramento que agora está nese proceso?

durante os anos do doutoramento, froito da dedicación invertida durante ese período, sempre co respaldo e apoio constante dos meus directores de tese. Estou moi agradecido por esta distinción, o que supón un aliciente para continuar traballando con ilusión.

2. Durante a elaboración da tese, para min, a resiliencia converteuse nun aliado indispensable, permitíndome afrontar e superar os desafíos académicos e persoais que xorden ao longo desta etapa, mantendo a motivación e compromiso intactos. Ademais, establecer un equilibrio entre o traballo, o descanso e a socialización é esencial para manter a mente clara e enfocada ao longo desta etapa, que é moi bonita e gratificante pero, como todo na vida, tamén ten momentos difíciles.

VITOR MÍGUEZ REGO

Área de Artes e Humanidades

1. Este recoñecemento supón unha gran alegría, pois é a culminación perfecta de anos de traballo e esforzo. Tamén é un pulo para seguir traballando nos temas que me apaixonan.

2. Creo que durante o doutoramento aprendemos moitas cousas (a organizar o tempo, a planificar o traballo, a xestionar as emocións...). Persoalmente, destacaría a importancia das estadias noutros centros, que creo que non se deben ver só como un requisito para a mención internacional, senón que poden chegar a marcar unha gran diferenza no desenvolvemento do noso traballo.

ANDREI QUINTIÁ PASTRANA

Área de Ciencias Sociais e Xurídicas

1. Estou moi contento de saber que a miña tese foi merecedora do premio extraordinario de doutoramento. Penso que este recoñecemento é tamén unha confirmación de que o galego é unha lingua tan válida como calquera outra para traballar co dereito facer investigación xurídica.

2. Durante o proceso de elaboración da tese hai momentos nos que podes perder a confianza. Lembrar en que medida a investigación pode contribuír a mellorar a vida da familia e ás amizades que te apoiaron durante o proceso é unha das mellores aprendizaxes que levei.

[↩ Ir ao sumario](#)

ENTREVISTA

**José Manuel
Cifuentes Martínez**

Doutor pola Universidade de Santiago de Compostela. Profesor de Veterinaria do Campus de Lugo.

«O mercado laboral require cada vez máis traballadores cunha cualificación e especialización máis alta»

*José Manuel Cifuentes Martínez é doutor pola Universidade de Santiago de Compostela coa tese **Contribución al conocimiento morfológico y funcional del órgano vomeronasal del perro (1989)**. Na actualidade, é profesor da área de Anatomía e Anatomía Patolóxica Comparadas da Facultade de Veterinaria do Campus de Lugo.*

É a EDIUS unha escola ao nivel das escolas a nivel nacional e internacional?

Realmente non teño unha opinión fundada nesta cuestión porque descoñezo o funcionamento polo miúdo das escolas a nivel nacional e moito máis a nivel internacional. Non obstante, polo que coñezo a través do director da EDIUS, as reunións entre escolas a nivel nacional e en particular no ámbito do SUG estase a traballar en conxunto de cara a harmonizar a normativa e o funcionamento das mesmas. Polo tanto, o nivel debe de ser semellante.

Que característica ou singularidade destacaría dela?

O equipo humano. Creo que o persoal que traballa na EDIUS é magnífico, sempre disposto a botar unha man, tanto ao profesorado como o alumnado. E non sempre é doado, porque a cantidade e diversidade de cuestións que se suxiren é enorme.

Se estivese na súa man, cal é ese aspecto que mudaría para que gañase en excelencia?

Sen dúbida ningunha, a dotación económica. A EDIUS precisa dunha dotación económica acorde coas funcións de desenvolver así como unha autonomía para a xestión deses fondos. Calquera tipo de acción que se pretenda abordar desde a Escola na procura dunha mellora custa caros. Na actualidade, os fondos cos que conta a Escola son escasos, sendo xeneroso coa miña apreciación.

Por que cre que cada vez máis persoas inician os estudos de doutoramento?

Seguramente son moitos os factores que poderían xustificar o incremento. Podería apuntarse aos cambios que se dan nas expectativas laborais, xa

que cada vez se requiren traballadores cunha cualificación e/ou unha especialización máis alta. Neste sentido, un doutoramento pode proporcionar habilidades e coñecementos que permitan competir en mellores condicións no mercado laboral.

Como mudou nos últimos anos o alumnado de doutoramento?

En xeral, os cambios reflicten as tendencias que se están a dar na educación superior e no mercado laboral. Cada vez hai máis estudantes internacionais, tanto estudantes doutros países que veñen a realizar o seu traballo á nosa universidade como estudantes da USC que completan a súa formación fóra. Outro cambio significativo é o aumento de mulleres que realizan os estudos de doutoramento. Os estudantes de doutoramento están máis interesados en realizar investigacións aplicadas, desenvolver habilidades transferibles e cun maior interese polo emprendemento.

Ciencias da Saúde é a área onde están matriculadas máis persoas, tanto homes como mulleres. Cal é o motivo?

Esta área é moi ampla e diversa, o que se traduce nunha gran variedade de oportunidades para os doutorandos e doutorandas. En xeral é un reflexo da crecente importancia desta área para a sociedade, xunto coa aparición de novas titulacións de grao cada vez máis especializadas. Por outra banda, estanse a valorar máis este tipo de estudos para a propia promoción profesional, é dicir, carreiras que anteriormente eran moi profesionalistas (medicina, veterinaria, farmacia...), que unha vez rematadas tiñan unha empregabilidade directa, sen apenas necesidade dunha especialización deste tipo, na actualidade está mudando e por

iso cada vez máis aparecen estudos de Mestrado e de Doutoramento que completan esta formación. Outro aspecto a ter en conta sería a crecente aparición de centros e institutos de investigación especializados que ofrecen este tipo de posibilidades de estudo.

Un consello para os doutorandos e doutorandas.

En xeral, a decisión de realizar un doutoramento é algo moi persoal que debe tomarse en función dos propios intereses, obxectivos e circunstancias. Tamén é importante ter unha idea clara do que se quere conseguir co doutoramento e de como encaixará con obxectivos profesionais a longo prazo. O doutoramento pode ser unha experiencia gratificante e desafiante á vez. Ofrece a posibilidade de afondar nun tema que te apasiona, desenvolver habilidades de investigación e pensamento crítico, facer contribucións máis ou menos relevantes ao coñecemento. Non obstante, tamén se require un gran compromiso de tempo, esforzo e dedicación. Pode ser moi estresante en certos momentos. Dito isto, coido que se deben sopesar pros e contras e tomar a decisión que cada persoa considere máis axeitada.

Outro para os directores/as, titores/as e coordinadores/as de tese...

Desde o meu punto de vista, o labor de dirección ten mudado nos últimos anos e máis aló dun coñecemento profundo e actualizado dos temas de investigación que se están a desenvolver débese estar familiarizado cos requisitos e procedementos dunha formación deste tipo que permita axudar ao estudante a desenvolverse por todo o proceso e cumprir os prazos establecidos. Isto require dun esforzo adicional e o director ou directora debe ser un mentor que poida prestar apoio tanto no ámbito académico como persoal.

Alba Nogueira López

Catedrática de Dereito Administrativo.
Membro da Comisión Executiva da EDIUS

OPINIÓN

Responsabilidade, madurez e coñecemento

Vivimos con présa, nun contexto con moita precariedade e competitividade, na Universidade tamén. Estas circunstancias poden levar a non darlle valor ao período formativo da tese para aprender a investigar con rigor e aportando avances ao coñecemento.

Unha tese non é calquera traballo de investigación. Tampouco é un puro trámite. Nin tampouco a súa finalidade é engrosar os méritos das persoas que as dirixen para conseguir outras finalidades. A tese de doutoramento -en calquera das súas modalidades- debe ser unha aportación novidosa ao estudo dunha materia coa que se aprende a traballar cun método científico nun ámbito de coñecemento.

As tentacións de coller atallos son poderosas e as ferramentas e motivos para facelo multiplícanse (IA, publish or perish), pero tamén os riscos de que prácticas opacas ou **directamente ilegais** poidan **poñer fin a carreiras tan fulgurantes como erradas**.

Por iso, a dirección de tese é un traballo que esixe responsabilidade, madurez e coñecemento. Un traballo que debe ensinar o método de traballo nun ámbito científico, marcar ritmos de estudo, orientar sobre lecturas, corrixir erros e aconsellar sobre como e onde realizar intercambios científicos, a combinar paciencia e constancia, a non correr e a non parar, mesmo nos momentos de desalento. Un traballo que ben feito leva moito máis que as escasas horas docentes equivalentes que computan no POD, pero que mal feito deteriora á universidade no seu conxunto e á súa imaxe institucional e social.

Entender a importancia formativa deste período facendo que as teses contribúan a aprender a traballar cunha metodoloxía científica, con perspectiva crítica e xerando avances reais para o coñecemento científico é unha garantía sólida para a traxectoria académica futura das doutorandas e doutorandos.

As **novas orientacións da avaliación da actividade investigadora** e as acreditacións camiñan na dirección dunha **avaliación cualitativa** que contraste as aportacións efectivas dos traballos de investigación e corrixa a **inflación da produción científica** sen aportacións reais e que **ninguén consulta**. Unha boa oportunidade para comezar pola base facendo ben as cousas desde a tese de doutoramento.

↩ Ir ao sumario

EDIUS NOVAS

Investigacións «sensibles» ao xénero

Todas elas responden de maneira conxunta á seguinte entrevista.

Neste curso 2023-2024, a EDIUS incorpora ao seu catálogo tres accións formativas transversais, facilitadas por profesoras e investigadoras da USC vencelladas ao Centro Interdisciplinario de Investigacións Feministas e de Estudos de Xénero (**CIFEX**). Estes son os títulos dos cursos:

- ***Perspectiva de Xénero na Investigación: un enfoque integrador***, con Encina Calvo e Eva Aguayo.
- ***O concepto de xénero e o seu valor na investigación actual***, con Guadalupe Jiménez.
- ***Doutorarse con perspectiva de xénero***, con Aixa Permy.

ENCINA CALVO

Profesora de Física Aplicada de USC e investigadora do CIFEX

Teses con perspectiva de xénero. A que se refire exactamente?

Ao falar de teses con perspectiva de xénero referímonos a investigacións “sensibles” ao xénero; proxectos capaces de superar o androcentrismo implícito na investigación tradicional que, eliminando estes nesgos, descentrando a ollada sobre o exclusivamente masculino, no seu deseño, metodoloxía, contido e resultados, producen un outro coñecemento de maior calidade, por estar máis contextualizado e propoñerse como inclusivo.

Sabemos que porcentaxe de doutoramentos compren con esta premisa na USC?

Habería que revisar todos os proxectos de doutoramento que neste momento están matriculados na EDIUS para responder rigorosamente a esta cuestión. Mais, o que si podemos intuír é que as teses con perspectiva de xénero non representan unha maioría. Incluso, probablemente, serán proxectos constituídos desde disciplinas que, tradicionalmente, gardan relación cos estudos de xénero: literatura, filosofía, socioloxía, historia, educación, ciencias políticas... Con todo, nas últimas Xornadas CIFEX, que levaron por título ‘Gendered Innovation’, abordamos a introdución da perspectiva de xénero en ámbitos como a medicina, a enxeñaría ou a intelixencia artificial e contamos cun moi elevado número de asistentes, o que nos permite constatar que existe un interese claro por esta cuestión. Quizais sería preciso dar a coñecer

[↩ Ir ao sumario](#)

os proxectos pioneiros que se están a desenvolver e as potencialidades da perspectiva de xénero e feminista en todos os ámbitos.

Que particularidades teñen estas teses?

Como indicábamnos na primeira pregunta, unha tese con perspectiva de xénero ten a capacidade de producir un outro coñecemento, non nesgado, situado, sensible e con potencial inclusivo. Isto ten moitísimo interese social, pensando desde o marco dunha cultura democrática, da paz e da non violencia. Por esta razón, son teses que ofrecen unha visión, do saber ou dos feitos, que considera máis perspectivas que a masculina hexemónica. O que reverte na oportunidade de pensar e analizar o mundo para facer del un lugar máis habitable; ou, da vida, unha experiencia máis vivible para todas as persoas, sexan cales sexan as súas particularidades como corpos vivos.

Poderíades poñer algún exemplo?

Por exemplo, no marco do doutoramento en educación, unha tese con perspectiva de xénero que analice os patios escolares fai posible revisar como os usan as crianzas, -en función do seu sexo/xénero-: Quen ocupa máis espazo e facendo que, ou cales son as actividades ou os xogos máis e menos visibles, entre outras cuestións. A partir dos seus resultados, isto pode abrir a porta a repensar a súa distribución, ou incluso propoñer un deseño consciente do mesmo, -como se organiza e a que se xoga-, a fin de incidir nas aprendizaxes que, sobre permisos de uso dos espazos e da vida, entre outras cousas, se realizan na infancia, en función do sexo/xénero, no tempo de xogo. As investigacións que incorporan unha perspectiva de xénero producen un coñecemento de maior calidade, máis significativo e completo, ao realizarse desde a conciencia dos nesgos e valores sexistas que afectan de maneira negativa á produción do saber.

EVA AGUAYO

Profesora de Economía Cuantitativa da USC e investigadora do CIFEX

Cales son os principais problemas que o alumnado de doutoramento se pode atopar?

De forma xeral, o doutoramento é un tempo de moito malestar: estrés, ansiedade, confusión, preocupación, inseguridade... é unha etapa na que, aínda contando cunha dirección atenta e dedicada, se experimenta unha profunda soidade, acompañada, incluso, dunha sensación de incompreensión por parte do círculo máis íntimo. Se agregamos a esta “mestura” o feito de desenvolver unha tese con perspectiva de xénero, aplicamos un efecto multiplicador a eses malestares. Especialmente, a todo o que ten que ver coa dúbida sobre a suficiencia -dunha mesma, como investigadora, e do propio traballo, como algo de valor- xa que, tendo un potencial claro para mellorar o mundo, por que non é a perspectiva de xénero -ou permitímonos dicir, incluso, a interseccional- a perspectiva tipo, ou habitual, desde a que propoñer calquera investigación?

[↩ Ir ao sumario](#)

Isto que significa?

Pensamos que estes malestares son os principais problemas que nos toca confrontar ao desenvolver unha tese con perspectiva de xénero. Pola contra, traballar desde esta perspectiva conéctanos directamente cos movementos feministas; lugares nos que, potencialmente, poderemos atopar non só coñecemento, senón tamén compañía, apoio e sostén. Nesta tensión, entre o malestar propio da etapa -amplificado pola compoñente da perspectiva de xénero- e a ilusión que acompaña ao movemento feminista, atravesamos un doutoramento con esta perspectiva.

Existen estratexias e ferramentas para facelo máis doado?

Pensando nas variables externas, o feito de contar cunha dirección coitada é fundamental. Ademais, manterse cerca doutras persoas que se atopen neste tránsito, traballando tamén desde esta mesma perspectiva e navegando malestares semellantes, danos a posibilidade de colectivizar estas incomodidades e máis afrontalas. Isto significa emprender un movemento altamente complexo, contra a cultura da competencia voraz que se promove dentro do ámbito académico. E a partir de aí, poñendo o foco xa no intrapersonal, é imprescindible desenvolver competencias como a conciencia e a regulación deses malestares, a capacidade de pedir axuda, a autoestima, a autoconfianza...

GUADALUPE JIMÉNEZ

Profesora de Filosofía e Antropoloxía da USC e investigadora do CIFEX

Algún consello concreto?

Aínda que o doutoramento ten que ver cun tránsito, sobre todo individual, non quereríamos deixar de salientar a importancia de atopar eses espazos nos que partillar posibles preocupacións, máis alá dos que ofrecen as titorías coa dirección. Pensamos aquí en lugares, sobre todo, con iguais, que fagan posible tecer unha rede de apoio mutuo entre o alumnado, unha tarefa quizais pendente dentro dos nosos programas do doutoramento.

Inclúe unha tese con perspectiva de xénero diferente linguaxe?

Somos conscientes de que as academias das linguas, co seus armazóns de normas e regras, condicionan en moitos casos as nosas posibilidades dunha expresión máis inclusiva. Sucede, por exemplo, que para publicar en certos lugares, se nos esixe que respectemos determinado canon lingüístico, como o masculino xenérico por exemplo. Porén, como vimos explicando, subverter os encargos androcéntricos forma parte -ou debería- de calquera investigación-acción feminista ou con perspectiva de xénero. E a linguaxe, como produtora de realidade, non escapa a esta necesidade de transformación.

Que se pode facer logo?

Entendemos que unha tese con perspectiva de xénero, que nace das inquedanzas dunha persoa que quere investigar por un outro mundo, onde

[↩ Ir ao sumario](#)

o masculino non sexa nin o neutro nin o universal, pode e debe apostar por unha linguaxe disidente. Así, pretendendo desfacer a produción de coñecemento androcentrado, parecería unha consecuencia lóxica que unha tese destas características presente unha linguaxe diferente da que a xenuinamente inclusiva se refire.

AIXA PERMU

*Profesora de Pedagogía
e Didáctica e investigadora
do CIFEX*

Como podemos asegurar unha investigación sensible ao xénero?

En primeiro lugar, tomando conciencia de que as nosas investigacións non son alleas ao sistema sexo/xénero e aos distintos nesgos. Despois, adoptando distintas estratexias para introducir esta perspectiva en todas as fases da investigación, desde as preguntas de investigación, pasando pola metodoloxía, até a fase de difusión e transferencia. Trátase así de activar unha perspectiva crítica e reflexiva, ao cuestionarse desde que posición estamos a falar, que preguntas de investigación se consideran relevantes, se estamos omitindo a algúns suxeitos, se estamos invisibilizando ou sobrexeralizando, que investigacións conseguen financiamento, que linguaxe usamos, etc. Neste sentido, nos cursos que levamos a cabo desde o CIFEX para a EDIUS, procuramos ensinar estas estratexias ao alumnado de doutoramento.

E a Universidade, que pode facer?

Pensando en asegurar este tipo de investigación, parece imprescindible tamén dala a coñecer e poñela en valor, promocionando o seu interese, animando ao alumnado a implicarse en proxectos producidos desde esta sensibilidade e non só na etapa de doutoramento, senón antes, nos graos e mestrados, cando propoñemos actividades, tarefas ou traballos no marco das nosas materias. E, por suposto, creando espazos de conversa dentro da academia, tanto co alumnado como entre o profesorado, nos que consigamos expandir unha conciencia sobre a súa necesidade.

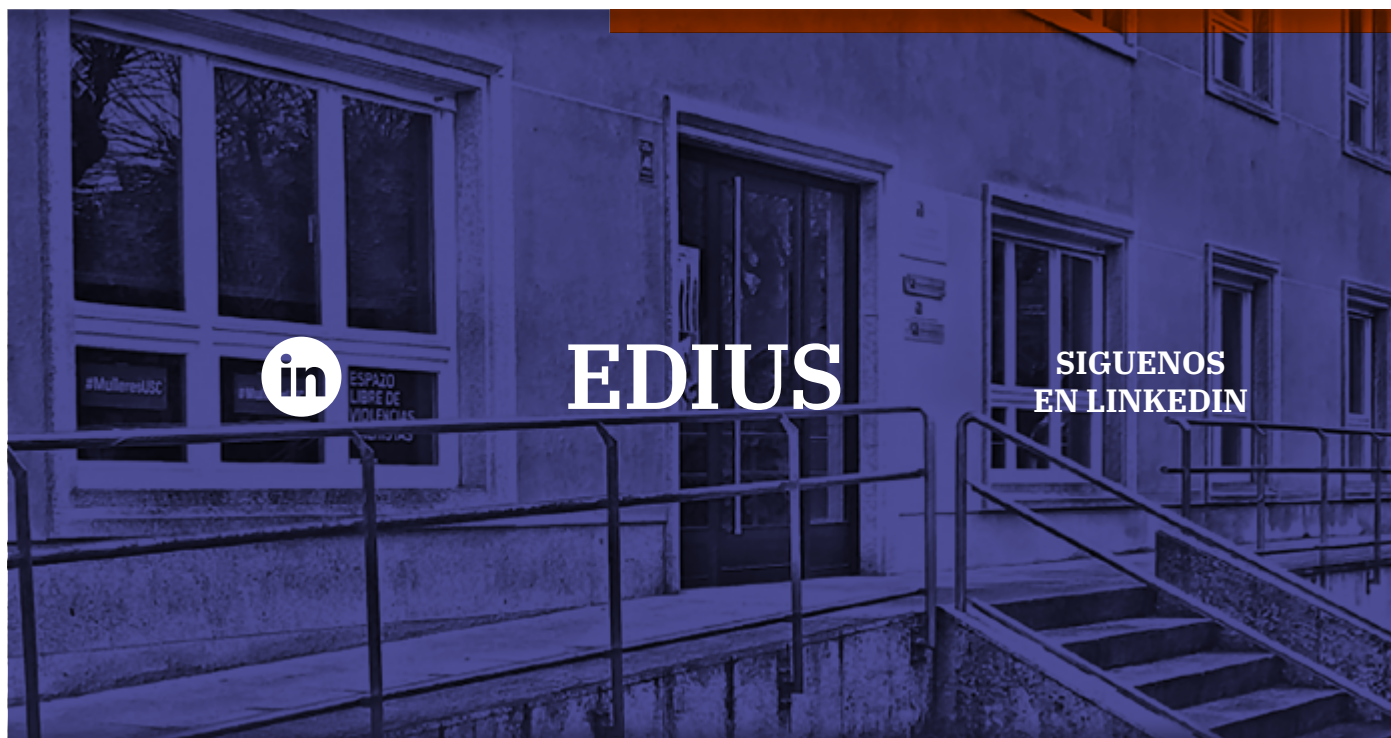
Que beneficios proporciona incorporar a perspectiva de xénero en investigación?

Se o que pretendemos é un mundo máis xusto e unha ciencia para todos os corpos que o habitan, o beneficio de incorporar esta perspectiva parece evidente. Así, non só comprenderemos mellor os fenómenos que estudamos, senón que seremos capaces de dar resposta aos nosos problemas e necesidades dunha forma moito máis eficaz. A nivel científico, a incorporación da perspectiva de xénero e a toma de conciencia sobre os distintos nesgos que afectan á produción de coñecemento, ten como finalidade proporcionarnos un saber e unhas prácticas que non sexan parciais nin incompletas. Neste sentido, a investigación con perspectiva de xénero, presenta unha maior calidade. Asunto ao que toca engadir que cada vez son máis as institucións públicas que esixen incorporar esta perspectiva a

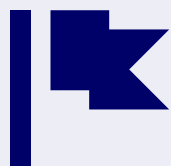
calquera investigación realizada con fondos públicos; o que significa que, entre as competencias do alumnado de doutoramento, debería estar esta formación en xénero.

Que retos quedan aínda por resolver?

Pensamos que todo o que ten que ver con reformar esa percepción dos estudos de xénero, feministas, queer ou interseccionais, como temas menores ou de segunda categoría, é a grande tarefa pendente. E, a partir de aí, a catarata de consecuencias obriga a un exercicio de crítica que temos por facer: no que ten que ver, por exemplo, con aplicar esta sensibilidade de xénero -tamén a feminista, a queer ou a interseccional- á investigación en áreas como ciencias ou enxeñería e arquitectura. Tamén para dar a coñecer outras voces, máis alá das masculinas hexemónicas, ou facer o posible para recoñecer as aportacións e o traballo de grandes pensadoras que teñen sido invisibilizadas, entre outras cuestións. En resumo, debemos tomar a decisión de se apostamos ou non por un mundo para os máis dos seres vivos que nos atopamos nel, ou se continuamos a reproducir e perpetuar esta especie de violencia científica que destrata, e incluso borra, a unha moi grande parte do mundo humano e non humano.

Formación

Actividades

Maio 2024

Doutorarse con perspectiva de xénero

7, 8, 14 e 15 de maio de 2024- Facultade de CC. da Educación do Campus Sur: módulo C2, 2º andar - seminario 1

Matriculación: do 23 ao 30 de abril de 2024

Horario: de 11:00h a 13.30h

Perspectiva de Xénero na Investigación: un enfoque integrador?

8, 15, 22 e 29 Maio de 2024

Aula de formación da EDIUS, Edificio CEA, Parque de Vista Alegre

Matriculación: do 23 ao 30 de abril de 2024

Horario: de 16:00h a 18:30h

Taller de xestión do tempo e do estrés na etapa de tese

15 e 30 de maio de 2024 (Santiago) 2a edición

Aula de formación da EDIUS, Edificio CEA, Parque de Vista Alegre

Matriculación: do 13 ao 20 de marzo de 2024

Horario: de 9:00h a 14:00h

Como preparar unha carreira académica

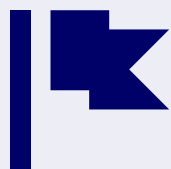
20 de maio de 2024

Facultade ADE LUGO, conexión Teams para Santiago

Matriculación: do 7 ao 14 de maio de 2024

Horario: de 10:00h a 14:00h

 [Ir ao sumario](#)

Formación

Actividades

Maio 2024

Socimetría. A Análise de Redes Sociais como unha técnica diferente para realizar investigacións

21 de maio de 2024

Facultade de CC Económicas e Empresariais - Santiago - Aula 9

Matricula: do 13 ao 20 de marzo de 2024

Horario: de 10:00h - 14:00h

Creación de documentos con Látex

22, 23, 24, 29, 30 e 31 de maio de 2024

Facultade de Filosofía

Matricula: do 8 ao 15 de maio de 2024

Horario: de 15:30h a 18:30h

O concepto de xénero e o seu valor na investigación actual

28 e 29 de maio e 4 e 5 de xuño de 2024

Seminario Margaret Mead - 303. Facultade de Filosofía

Matricula: do 14 ao 21 de maio de 2024

Horario: de 16:30h a 19:00h

Divulgación e visibilidade social da investigación

29 e 30 de maio de 2024

Facultade de Xeografía e Historia, Aula 14

Matricula: do 15 ao 22 de maio de 2024

Horario: de 9:00h a 14:00h

 Ir ao sumario

EDIUS NOVAS

Aberto até o 20 de maio o prazo para optar aos «Premios á introdución da perspectiva de xénero na docencia e na investigación»

A Universidade convoca a XV edición dos "Premios á introdución da perspectiva de xénero na docencia e na investigación". Poderán presentarse á convocatoria até o 20 de maio traballos que recollan as experiencias de introdución da perspectiva de xénero xa realizadas por membros do persoal docente e investigador da Universidade.

A memoria do traballo debe presentarse en galego, cunha extensión máxima de 25 páxinas. No caso de haber máis dunha persoa responsable da experiencia, débese sinalar o nome dunha única persoa como representante do equipo. Se fora necesario, entregárase mate-

rial complementario (publicacións, dossier, etc.).

Os premios están financiados polo Concello de Santiago de Compostela e terán dúas modalidades: A-Premios a experiencias docentes que teñan incluído a perspectiva de xénero e B-Premios para investigacións con perspectiva de xénero. Premiarase un máximo de seis experiencias, tres na modalidade A e tres na modalidade B. Poderán tamén facerse mencións honoríficas sen dotación económica. En cada unha das dúas categorías o primeiro premio está dotado con 1.000 euros, o segundo con 750 euros e o terceiro con 500 euros.

Máis información
[nesta ligazón](#)

PREMIOS Á INTRODUCCIÓN DA PERSPECTIVA DE XÉNERO NA DOCENCIA E NA INVESTIGACIÓN

DIRIXIDA AO PDI DA USC

MODALIDADE A:
PREMIOS A EXPERIENCIAS DOCENTES QUE TEÑAN INCLUIDO A PERSPECTIVA DE XÉNERO

MODALIDADE B:
PREMIOS PARA INVESTIGACIÓNS CON PERSPECTIVA DE XÉNERO

PRAZO DE PRESENTACIÓN:
ATA O 20 DE MAIO DE 2024

MÁIS INFORMACIÓN:
USC.GAL/GI/SERVIZOS/ÁREA/IGUALDADE

USC CONCELLO DE SANTIAGO

↩ Ir ao sumario

EDIUS **NOVAS**

Daniel Mena recolle o VIII Premio de Investigación Histórica Domingo Fontán

Máis información
[nesta ligazón](#)

O doutor en Historia Moderna pola Universidade de Santiago de Compostela Daniel Mena Acevedo recolleu este mércores na sede da Real Sociedade Económica de Amigos do País (RSEAPS) o Premio Domingo Fontán de investigación histórica.

Do traballo gañador, titulado “Casas de señores. As elites e as súas residencias en Santiago de Compostela a finais da Idade Moderna”, o xurado recoñeceu a súa “rigorosidade científica, así como o amplo coñecemento demostrado do tema urbano e arquitectónico desenvolvido nesa etapa histórica na capital galega”.

Mena Acevedo é graduado en Historia e conta co mestrado universitario en Profesorado de Educación Secundaria pola Universidade de Santiago, ambos os dous con Premio Extraordinario. O premiado obtivo o doutoramento en Historia Moderna coas mencións cum laude e doutoramento internacional coa súa tese “Ámbito doméstico e condicións de vida das elites do noroeste peninsular a finais do Antigo Réxime”.

O Domingo Fontán, galardón bienal que chegou xa á súa oitava edición, está dotado cun premio en metálico de 2.000 euros, un diploma acreditativo e a publicación da obra elixida e a súa posterior presentación.

[↩](#) Ir ao sumario

EDIUS NOVAS

Simposio sobre Doutoramento en Educación

Con motivo da celebración dos 50 anos dos estudos da Pedagogía na Universidade de Santiago de Compostela (USC), a Facultade de Ciencias da Educación, xunto co Departamento de Pedagogía e Didáctica e o Instituto de Ciencias da Educación (ICE), organizan o **Simposio Internacional sobre o Doutoramento en Educación. Coñecemento e Acción Transformadora** que terá lugar os días 15 e 16 de maio.

O Simposio supón unha magnífica oportunidade de reflexión e punto de encontro entre investigadoras e in-

vestigadores do ámbito da Educación. Entre outros obxectivos, preténdese analizar a situación e perspectivas do Doutoramento en Educación no marco dunha Sociedade do Coñecemento. Ademais, trátase de dialogar sobre a relevancia e calidade dos Programas de Doutoramento, estudar as súas distintas modalidades, e xerar e/ou afianzar espazos de debate e participación dos estudantes de doutoramento en Educación.

Para inscribirse, hai que cumprir debidamente o **seguinte formulario online**.

[↩](#) Ir ao sumario

EDIUS NOVAS

XI Congreso Internacional de Nanociencia e Nanotecnoloxía Analítica, en setembro na USC

A Facultade de Química será a sede do XI Congreso Internacional de Nanociencia e Nanotecnoloxía Analítica (XI NyNA 2024).

O encontro está organizado polo Grupo de investigación de Elementos Traza, Espectroscopía e Especiación (GETEE) e o Instituto de Materiais (iMATUS) da USC coa colaboración do Grupo Especializado en Ciencia e Tecnoloxías (Bio) Analíticas da Real Sociedade Española de Química (RSEQ).

O obxectivo principal deste congreso é promover o desenvolvemento e o novo coñecemento sobre conceptos de química analítica aplicados á nanociencia e nanotecnoloxía. Para iso, trataranse temas concretos relacionados con nano(-bio)sensores; nanomateriais para a preparación de mostras; nanometroloxía analítica; detección, caracterización e cuantificación de nanomateriais; estratexias analíticas aplicadas que involucran nanomateriais e outras aplicacións nanotecnolóxicas e nanosistemas miniaturizados.

Previo ao congreso internacional, na mañá do 3 de setembro desenvolverase un curso relacionado con diferentes aspectos do campo. Ademais, está prevista a publicación en Microchimica Acta dunha colección temática con achegas

seleccionadas do XI NyNA 2024 e haberá premios a pósters e comunicacións orais de diferentes revistas e empresas.

O comité organizador local está presidido pola profesora Pilar Bermejo, sendo vicepresidente Antonio Moreda e secretaria Elena Peña. O prazo de inscrición está aberto (até o 24 de xuño a prezo reducido) e xa se pode enviar resumos, con data límite o 14 de maio de 2024.

[↩ Ir ao sumario](#)

EDIUS NOVAS

Un tratamento psicolóxico da USC combinado cunha app para deixar de fumar obtén moi altos resultados de abstinencia

O 77% das persoas que realizaron un tratamento para deixar de fumar na Unidade de Tabaquismo e Trastornos Aditivos da USC conseguírono cun tratamento psicolóxico aplicado a través de videochamadas e co apoio da app SinHumo. Os resultados foron publicados en *Nicotine & Tobacco Research*, a revista de referencia en estudos de tabaquismo, no artigo "[*The Efficacy of the SinHumo App Combined With a Psychological Treatment to Quit Smoking: A Randomized Clinical Trial*](#)", froito dunha investigación dirixida polos docentes Elisardo Becoña e Ana López, ambos os dous da Unidade da USC.

Outro resultado relevante da investigación, que contou cun período de seguimento de 12 meses, é que a adherencia e seguimento ao tratamento é moi elevada e cun nivel de satisfacción moi alto: un 85% das persoas fumadoras indicaron estar moi satisfeitas co tratamento recibido e a utilización da app. Para os autores do estudo, a posibilidade de realizar estes tratamentos a distancia non só facilita a súa realización senón que “este tipo de formato é atractivo para persoas fumadoras que non pensan deixar de fumar con outros tratamentos convencionais, como as persoas de menor idade, por exemplo.”.

A investigación publicada é un novo paso no desenvolvemento, avaliación e difusión de tratamentos psicolóxicos eficaces para as persoas fumadoras que desde hai 40 anos vén realizando a Unidade de Tabaquismo e Trastornos Aditivos da USC.

Máis información
[nesta ligazón](#)

[↩ Ir ao sumario](#)

Teses

Abril 2024

Evaluación de la credibilidad y huella psicológica en casos de violencia de género: adaptación del sistema de evaluación global al contexto colombiano

**MILENA DEL SOCORRO
MARTÍNEZ RUDAS**

Director/es: María Dolores Seijo
Martínez, Ramón Arce Fernández

PD: Psicoloxía do Traballo e as
Organizacións, Xurídica-Forense e do
Consumidor e Usuario

Data: 02/04/2024 - Presencial

Resumo:

La violencia basada en el género en Colombia es un grave problema que afecta a un número significativo de mujeres en el país. Con el objetivo de abordar esta problemática y mejorar las respuestas y medidas de apoyo en el ejercicio de la psicología forense, se realiza esta investigación centrada en la adaptación del Sistema de Evaluación Global (SEG) en el contexto colombiano para abordar casos de violencia de pareja. El presente estudio tuvo como finalidad poner a prueba la validez predictiva y discriminante de los sistemas categoriales de suficiencia y validez del SEG, valorar el sistema categorial de análisis de contenido del protocolo, comparar el daño psicológico informado por víctimas reales y evaluar la eficacia de las medidas de simulación en el discernimiento y clasificación de protocolos de víctimas verdaderas y simuladas.

Mejora de la calidad de las canales de los broilers: aspectos prácticos de la nutrición y del aturcido

MARTÍN NÓVOA GONZÁLEZ

Director/es: Jose Luis Benedito
Castellote, Luís Vázquez Sande

PD: Medicina e Sanidade Veterinaria

Data: 05/04/2024 - Presencial

Resumo:

Desde la modernización de la industria avícola de carne el crecimiento ha sido vertiginoso en todos los sentidos, incluyendo aspectos genéticos, mejores conocimientos de la nutrición, mayor control de las enfermedades y un amplio desarrollo tecnológico a disposición del sector. A las exigencias de estos cambios se suma la preocupación del consumidor por productos saludables y de confianza y la presión que la sociedad ejerce respecto a los problemas medioambientales y de bienestar animal. También es motivo de preocupación la sensibilidad que hay por el bienestar animal de los pollos, por ejemplo, con la dermatitis por contacto.

[↩ Ir ao sumario](#)

Teses defendidas en abril

A revisión pragmatista da Teoría do Coñecemento: a proposta de John Dewey

CARLOS MENDAÑA PARDO

Director/es: Oscar Parceros Oubiña,
María Eugenia Rivas Monroy

PD: Filosofía

Data: 05/04/2024 - Presencial

El campo conceptual “transferencia” en español y alemán. Estudio lexicológico contrastivo basado en corpus: análisis, estructuración y aplicación

MANUEL FERNÁNDEZ MÉNDEZ

Director/es: Meike Meliss

PD: Lingüística

Data: 05/04/2024 - Presencial

Os solos urbanos de Santiago de Compostela

CECILIA HERBÓN ALLO

Director/es: Remigio Paradelo Nuñez,
María Teresa Del Carmen Barral Silva

PD: Medio Ambiente e Recursos Naturais

Data: 05/04/2024 - Presencial

[↩ Ir ao sumario](#)

Resumo:

Con este traballo de investigación se pretende non só pór en valor o pensamento de John Dewey (1859-1952), sino profundizar na epistemoloxía de un pensador que no panorama filosófico do noso país non ha sido estudado como creemos se merece. A tese se compoñe de catro partes nas que, entre outros aspectos, se fai unha contextualización do autor, a súa obra e a súa vida sinalando o núcleo dos asuntos relevantes abordados por Dewey.

Resumo:

Este traballo presenta o compendio de sete publicacións, todas elas subordinadas a un tema común que as vincula: o estudo lexicológico contrastivo baseado en corpus enfocado no campo conceptual de TRANSFERENCIA en español e alemán, para o seu análise, estruturación e aplicación. Parte das seguintes hipóteses xerais: (i) existen diverxencias a nivel sintáctico e semántico entre o alemán e o español nos verbos de TRANSFERENCIA que non están suficientemente tratadas nas ferramentas pedagóxicas, (ii) a información lexicográfica é insuficiente ou pouco clara para resolver as dificultades que se detectan en actividades de produción e (iii) son escasos os recursos que presenten a información combinatoria deste léxico na interface semántico-sintáctica.

Resumo:

O obxectivo desta tese é mellorar o coñecemento sobre os solos urbanos de Santiago de Compostela, proporcionando información para a súa xestión adecuada, e reivindicando o seu papel nas cidades. Analizáronse trece perfís completos de solo, que presentan unha gran variabilidade espacial. Os resultados demostran a importancia do estudo dos solos urbanos, pola súa variabilidade e distinto grao de artificialización, así como a potencial contaminación, que poden comprometer o seu uso. Pónse tamén de manifesto a necesidade de aplicar un enfoque holístico e multidisciplinar para comprender dunha maneira máis axeitada as súas cualidades e os posibles riscos asociados, de cara a planificar as cidades sostibles do futuro e xestionar razoadamente os usos do solo.

Teses defendidas en abril

Neuroanatomía comparada de la comunicación química en cánidos: un estudio de los sistemas vomeronasal y olfativo principal en perro, lobo y zorro

IRENE ORTIZ LEAL

Director/es: Pablo Sánchez Quinteiro

PD: Investigación Básica e Aplicada en Ciencias Veterinarias

Data: 08/04/2024 - Presencial

Influencia del estrés materno en la calidad y cantidad de lactancia materna en la microbiota intestinal y en la evolución inmediata del recién nacido prematuro < 32 semanas de gestación y/o < 1500 gramos

MARÍA DEL CARMEN FERNÁNDEZ TUÑAS

Director/es: María De La Luz Couce Pico, José Ramón Fernandez Lorenzo

PD: Investigación Clínica en Medicina

Data: 08/04/2024 - Presencial

AMLO y MORENA: el liderazgo político como origen e institucionalización de un partido

MIGUEL DE JESÚS ESPEJO CRUZ

Director/es: Jose Manuel Rivera Otero, María Pereira López

PD: Marketing Político, Actores e Institucións nas Sociedades Contemporáneas

Data: 11/04/2024 - Presencial

 [Ir ao sumario](#)

Resumo:

Esta tesis se centra en desentrañar las bases anatómicas, histológicas y morfofuncionales de la comunicación química a través de feromonas y olores en cánidos, tanto salvajes como domésticos. La investigación revela una involución morfofuncional en el desarrollo de los subsistemas olfativos en perros domésticos en comparación con sus ancestros salvajes, probablemente como resultado de la domesticación. También ofrece información sobre la adaptación y evolución de sus sistemas olfativos, abriendo caminos para futuras investigaciones en la biología de la conservación y la comprensión de la compleja relación entre domesticación, adaptación y evolución sensorial.

Resumo:

El objetivo principal de la tesis es valorar la influencia del estrés de las madres lactantes en la cantidad de leche extraída, en sus macronutrientes y en la microbiota de la leche e intestinal del recién nacido prematuro. Secundariamente, analizar cómo se va modificando el estrés a lo largo de los 15 días del estudio y cómo influye en la biodiversidad de la microbiota de la leche y en la intestinal del recién nacido. Se concluye que el estrés materno es un factor importante en el establecimiento de la microbiota intestinal del prematuro y en la leche materna, así como en su biodiversidad. El tipo de parto, los antibióticos o la alimentación influyen en su composición. Por otro lado, el peso al nacimiento, el sexo o los antibióticos modifican los niveles de calprotectina fecal, que básicamente, son más elevados que en adultos, en ausencia de enfermedad.

Resumo:

La investigación es un recorrido teórico sobre liderazgo, liderazgo político, partidos políticos, modelos de partidos, sistema político, sistema electoral mexicano, una breve referencia del liderazgo de Andrés Manuel López Obrador y del origen, evolución e institucionalización de MORENA. La obtención de información se realizó mediante entrevistas y encuestas domiciliarias para poder determinar la influencia del liderazgo de López Obrador en la intención de votar a MORENA, y definir así la capacidad de institucionalización del partido sobre la base del líder. El análisis se realizó con un enfoque cuantitativo que incluyó el manejo de diferentes técnicas estadísticas, entre ellas, modelos de regresión lineal múltiple y modelos de regresión logística binaria.

Teses defendidas en abril

Valor pronóstico del estado HER2 en el carcinoma urotelial de vejiga T1 alto grado

ÁNGEL MAXIMINO CASTRO IGLESIAS

Director/es: Tomas M. M. Garcia-Caballero Parada, José Antonio Ortiz Rey

PD: Medicina Molecular

Data: 11/04/2024 - Presencial

Resumo:

Investigamos la presencia de sobreexpresión, amplificación, diagnóstico HER2, HER2 low o bajo y polisomía 17, en una muestra de tumores T1AG. Se valoró la capacidad de la determinación del estado HER2 para pronosticar la recurrencia, la progresión, el fallo del tratamiento con BCG y su asociación con variables clínicas y patológicas. También se analizó la concordancia entre sobreexpresión y amplificación y la heterogeneidad intratumoral de HER2. . Se concluye que la sobreexpresión y la amplificación presentaron valores similares a los publicados, con una concordancia elevada entre ambas; la heterogeneidad intratumoral fue destacable. La determinación del estado HER2 fue un factor pronóstico de la SLR y SLP a 5 años; la amplificación un factor independiente que aproximadamente duplica el riesgo de recurrencia y triplica el de progresión; y que la amplificación y el diagnóstico HER2 también se asociaron con el pronóstico del fallo del tratamiento con BCG.

*Standardization of functional and regulatory genomic annotation technologies in turbot (*Scophthalmus maximus*): Applications to improve fish production*

OSCAR ARAMBURU GONZÁLEZ

Director/es: M. Carmen Bouza Fernández, Pulino Martínez Portela

PD: Investigación Básica e Aplicada en Ciencias Veterinarias

Data: 11/04/2024 - Presencial

Resumo:

Aquaculture production represents an important source of food, economic goods and employment opportunities in Europe. This has turned the aquaculture sector into a focal point for economic investment to further improve and boost production, as well as to address its core problems, mainly associated with economic losses and public health risks due to infectious diseases in the species destined for production. In this context, the European project AQUA-FAANG was created in order to establish functional genomic annotation maps of the six main species of European fish farming: Atlantic salmon, rainbow trout, carp, sea bream, sea bass and turbot. Framed within this project, the proposed thesis aims to establish functional and regulatory annotation maps of turbot genome, which will help exploitation of the genetic resources of the species associated with traits of commercial interest, especially resistance to viral and bacterial diseases.

 [Ir ao sumario](#)

Teses defendidas en abril

Papel de la señalización de los astrocitos en la regulación del comportamiento circadiano y el equilibrio energético a través de AMPK

MARÍA SILVEIRA LOUREIRO

Director/es: Miguel Antonio López Pérez, Olga Barca Mayo

PD: Endocrinología

Data: 11/04/2024 - Presencial

Andamiajes compuestos de ácido poliláctico y bioapatitas derivadas de dientes de tiburón fabricados mediante tecnología de impresión 3D. Ensayos preclínicos

IVÁN ALONSO FERNÁNDEZ

Director/es: Antonio González Cantalapiedra, Fernando Mª Muñoz Guzon

PD: Investigación básica e aplicada en Ciencias Veterinarias

Data: 11/04/2024 - Presencial

Análisis del valor pronóstico anátomo-funcional de la presencia de capas foveales internas ectópicas en la cirugía de membranas epirretinianas idiopáticas

RAQUEL MANSILLA CUÑARRO

Director/es: María José Blanco Teijeiro, Manuel Francisco Bande Rodríguez

PD: Ciencias da Visión

Data: 12/04/2024 - Presencial

 [Ir ao sumario](#)

Resumo:

En esta tesis se investiga el papel de la señalización de AMPK en los astrocitos sobre el control de los patrones de comportamiento circadiano y la homeostasis energética en ratones. Para ello, hemos generado ratones condicionales inducibles con delección de la subunidad reguladora AMPKgamma2 en astrocitos, así como ratones con ablación específica de AMPKgamma2 en astrocitos del núcleo ventromedial del hipotálamo. Los hallazgos revelan que la activación de AMPK en los astrocitos altera la sincronización de los ritmos circadianos a la luz y al patrón de alimentación, así como la homeostasis energética. Este descubrimiento arroja luz sobre la compleja interacción entre los ritmos circadianos, la señalización de AMPK y la regulación de la energía en el organismo.

Resumo:

La regeneración de tejidos óseos continúa siendo en la actualidad un importante problema clínico y socioeconómico, tanto en medicina humana como en veterinaria. La falta de sustitutos óseos clínicamente relevantes hace patente la necesidad de investigar nuevos métodos alternativos que puedan ser utilizados en el proceso de curación ósea. El objetivo de esta Tesis Doctoral fue la síntesis de andamiajes compuestos de ácido poliláctico y bioapatitas derivadas de dientes de tiburón fabricados mediante tecnología de impresión 3D, y la evaluación de su potencial para lograr la regeneración de defectos óseos, modificando su composición o su patrón de impresión.

Resumo:

La tesis tiene como objetivos reclasificar, según el nuevo esquema de clasificación basado en la presencia de EIFL, a todos los pacientes incluidos en el estudio, basándose en las imágenes de OCT previamente adquiridas; evaluar el valor pronóstico de la nueva clasificación de MER idiopática; determinar la correlación entre la mejor agudeza visual corregida (MAVC) basal con los cambios en la mácula inducidos por la MER en las imágenes de OCT previas a la cirugía; determinar la correlación entre la MAVC después de la cirugía con los cambios anatómicos posoperatorios en las imágenes de OCT; determinar la influencia que los distintos biomarcadores reconocidos por OCT antes de la cirugía tienen sobre el resultado anatómico posquirúrgico; y determinar también la influencia que los distintos biomarcadores reconocidos mediante OCT antes de la cirugía tienen sobre la MAVC final.

Teses defendidas en abril

Análisis de la huella de memoria en casos de violencia de género con las categorías de contenido del Sistema de Evaluación Global

ISMAEL EDUARDO EREZ GARCÍA

Director/es: María Dolores Seijo Martínez, Ramón Arce Fernández

PD: Psicoloxía do Traballo e as Organizacións, Xurídica-Forense e do Consumidor e Usuario

Data: 12/04/2024 - Presencial

Síntesis y caracterización física de ionogeles híbridos de interés electroquímico

PABLO VALLET MORENO

Director/es: Josefa Salgado Carballo, Luis Miguel Varela Cabo

PD: Ciencia de Materiais

Data: 12/04/2024 - Presencial

Resumo:

En este trabajo se aborda el análisis de la huella de memoria en casos de violencia sobre la mujer ejercida por el hombre y reconocida por la OMS como una pandemia. En las salas de justicia, los encargos a la psicología forense efectuados por jueces, fiscales, o como prueba de cargo aportada por la acusación, habitualmente se ciñen a peticiones sobre evaluación y demostración del daño psicológico. Pero no todas las víctimas presentan secuelas emocionales, sobre todo cuando el maltrato es psicológico. Por eso es fundamental, para la toma de decisiones judiciales, pronunciarse sobre los atributos de memoria del testimonio de la mujer. Este pronunciamiento contribuye sobremedida a superar las limitaciones de la incredibilidad subjetiva (vg. por resentimiento), generalmente invocada por la defensa del investigado para enervar el principio de presunción de inocencia.

Resumo:

Esta tese que se centra na análise de novos electrólitos cumpre cos seus obxectivos de ampliar as fronteiras das baterías de Ión-Litio, así como ampliar o coñecemento das baterías da era post-litio. Demostrouse que as mesturas electrolíticas baseadas en líquidos iónicos cun sal de interese electroquímico pódense nanoconfinar en matrices de sílice, mantendo propiedades da súa forma líquida, para obter un material manipulable que evite derrames durante a súa implantación a escala industrial. Estudáronse as transicións de fase e a estabilidade térmica destas mesturas electrolíticas, tanto en forma líquida como xel, comprobando que estas presentan un amplo rango da fase líquida. Finalmente, unha ampla gama de estudos electroquímicos foi realizada co fin de seleccionar un candidato a unha pila de ión litio, obtendo como resultado un electrólito funcional sen sal de litio engadida.

 [Ir ao sumario](#)

Teses defendidas en abril

Moluscos solenogastros Pruvotinidae de las campañas IceAge: estudio morfoanatómico en 3D y sistemática molecular

JESÚS MARTÍNEZ SANJUÁN

Director/es: Maria Celia Besteiro Rodriguez, Oscar L. García Alvarez, Kevin M.Kocot

PD: Biodiversidade e Conservación do Medio Natural

Data: 15/04/2024 - Presencial

El liderazgo en la era digital: revisión ética de las teorías de liderazgo organizativo

MIGUEL CARBONELL VALÍN

Director/es: Maria Luz Loureiro Garcia, Gloria Caballero Fernández, Agustín Domingo Moratalla

PD: Análise Económica e Estratexia Empresarial

Data: 15/04/2024 - Semipresencial

Resumo:

El objetivo de la tesis es el estudio de los ejemplares de la familia Pruvotinidae de la colección IceAGE procedente de aguas islandesas, en particular, las subfamilias caracterizadas por presentar escleritos huecos con forma de gancho. Se identificaron y clasificaron las distintas especies realizando descripciones morfoanatómicas completas. De igual modo, también se realizaron los estudios genéticos de las especies estudiadas en la investigación que, en combinación con las características mencionadas en primer lugar, tienen como finalidad aportar información que conduzca a la clarificación de las relaciones de clasificación del complejo familiar Pruvotinidae.

Resumo:

Leaders who have found a balance that ends up being socially accepted have traditionally resolved the tension between the person and the organization in which they carry out their activity. The leader makes decisions based on intrinsic characteristics that define themselves and are recognized by the collective. Charisma, tradition, and regulation (law) -in Max Weber's terminology- have been the basis for the proposals of this dimension, analyzed in this paper. One of the problems of the current context is the technological mechanization of AI that has disorganized the traditional order. Some objectives for development state from the meso and macro level that human and technological centrality are fundamental to face the future. The concern of this study includes understanding whether leadership is necessary in this context.

 [Ir ao sumario](#)

Teses defendidas en abril

Valorização sustentável e desenvolvimento de soluções inovadoras para a funcionalização nutricional e tecnológica dos produtos da pesca

DIANA BRITTO DE BARROS

Director/es: Mª Ángeles Romero Rodríguez, Ana María Pereira Gomes, María Manuela De Lemos Vaz Velho

PD: Innovacion en Seguridade e Tecnoloxías Alimentarias

Data: 17/04/2024 - Presencial

An analysis Of Jordanian Bedouin riddles from the Badia Region

ABDULATEEF SULEIMAN SALAMEH ALMARAYEH

Director/es: JoDee Anderson McGuire, Jesús Varela Zapata

PD: Estudos Ingleses Avanzados: Lingüística, Literatura e Cultura

Data: 18/04/2024 - Semipresencial

Enseñanza y aprendizaje de las matemáticas en una educación inclusiva: diseño de un programa de intervención para alumnado en riesgo de exclusión social

ALEJANDRO GORGAL ROMARÍS

Director/es: Mª Teresa Fernández Blanco

PD: Educación

Data: 19/04/2024 - Presencial

 [Ir ao sumario](#)

Resumo:

As proposed in this research work, the application of natural bioactive compounds to fish products is an opportunity to develop sustainable food products adapted to current consumption trends, valorising underexploited aquatic and forestry by-products. Therefore, the research proposal encompassed multiple tasks, aiming at the valorisation of underutilized fish species through the development of a dried smoke-flavoured fish product using bioactive compounds extracted from agroforestry by-products, having antioxidant and antimicrobial properties that will contribute to improve product stability. The optimization of a liquid smoke formulation using maritime pine bark extracts, the extraction methodologies and application techniques as a proof of concept, were explored across the eleven chapters of this thesis.

Resumo:

This investigative research project analyzes Jordanian Bedouin riddles from the Badia region, or JRBRs, and, more specifically, from the Ras Alnaqb area of Jordan. To carry out this study a corpus of Nabati Jordanian riddles were collected and considered using text analysis based on critical discourse analysis and structuralism. The resulting qualitative study is composed of two parts. The first part discusses the historical, social and cultural aspects to be considered when analyzing this type of cultural content from this area, outlines previous studies on Arabic riddles from other areas and previous work done on Jordanian riddles. The last section presents the JRBR corpus collected, discusses the structural and linguistic findings, applies the previous formulae and puts forth new formulae to use in the classification of JRBRs.

Resumo:

En esta tesis se presenta el análisis de la idoneidad didáctica de un programa de estímulo matemático basado en actividades STEAM (Science, Technology, Engineer, Arts and Mathematics) y dirigido a alumnado en riesgo de exclusión social. Los cuatro objetivos principales de la tesis son: (1) Diseñar y aplicar un programa de estímulo matemático con actividades STEAM para alumnado en riesgo de exclusión social, (2) Analizar la idoneidad didáctica de un programa de estímulo matemático para alumnado en riesgo de exclusión como medida de intervención, (3) Identificar las principales creencias del alumnado en riesgo de exclusión hacia las matemáticas y (4) Explorar la conexión entre las creencias hacia las matemáticas del alumnado en riesgo de exclusión y su impacto en el rendimiento académico.

Teses defendidas en abril

Cálculo preoperatorio del volumen de injerto necesario en cirugía de elevación de seno maxilar

DOMINGO CAAMAÑO MARTÍNEZ

Director/es: José María Suárez Quintanilla

PD: Ciencias Odontológicas

Data: 19/04/2024 - Presencial

Genética de la disfunción cardíaca relacionada con la terapia del cáncer

LAURA MARTÍNEZ CAMPELO

Director/es: Ángel María Carracedo Alvarez, M. Jose Brion Martinez, Alejandro José Blanco Vereá

PD: Medicina Molecular

Data: 22/04/2024 - Presencial

Deciphering autism spectrum disorder genomic variation through the characterization of zebrafish and human stem cell-based models

SARA VEIGA RÚA

Director/es: Laura Elena Sánchez Piñón, Catarina Allegue Toscano

PD: Medicina Molecular

Data: 22/04/2024 - Presencial

 [Ir ao sumario](#)

Resumo:

El objetivo del presente trabajo de investigación consiste en analizar la fiabilidad del software ITK_SNAP como herramienta en el cálculo preoperatorio del volumen de injerto necesario para la realización de técnicas quirúrgicas de elevación de seno maxilar, así como en la determinación de sus dimensiones y volumen total. El análisis estadístico de nuestro estudio confirma que el empleo de imágenes CBCT combinado con la utilización del software ITK_SNAP es un método eficaz para calcular el volumen total del seno maxilar y las dimensiones de los mismos, así como para realizar con una alta predicción la determinación preoperatoria del volumen de material de injerto necesario para poder realizar una elevación de seno maxilar y posteriormente su rehabilitación mediante el empleo de implantes osteointegrados de 12 mm de longitud.

Resumo:

El objetivo principal de la tesis es identificar marcadores genéticos claves en el desarrollo de la DCRTC, buscando en última instancia la predicción del riesgo de eventos cardíacos severos en los pacientes con cáncer. Para ello se recurre a tres enfoques genéticos: secuenciación del exoma completo (WES), estudio de asociación del genoma completo (GWAS), y estima de riesgo poligénico (PRS). Los hallazgos respaldan la hipótesis de que la variación genética contribuye a la susceptibilidad de la DCRTC, y nos ayudan a comprender mejor los mecanismos que la originan. En el futuro, la aplicación clínica de la genética en cardio-oncología podría proporcionar un enfoque personalizado del riesgo de DCRTC, mejorando la calidad de vida de estos pacientes.

Resumo:

Autism Spectrum Disorders (ASD) are characterized by social and communicational impairments, in addition to restricted patterns of behaviour. Despite advances towards a better understanding of ASD's neurobiology, the mechanisms underlying these disorders are poorly understood. For this reason, in this thesis in vitro and in vivo models were generated to study the implication of candidate ASD-risk genes in the development of the disorder. In summary, the generated models facilitate a deeper understanding of the molecular mechanisms guiding neurodevelopment and its alterations, thus leading to an improved diagnosis offered to patients and their families. Consequently, this approach signifies a paradigm shift towards personalized and precision diagnosis and therapy, a concept that was scarcely imaginable until just a few years ago.

Teses defendidas en abril

Cáncer de pulmón microcítico, ocupación y características en nunca fumadores. Aproximación epidemiológica

MARÍA TERESA CUIEL GARCÍA

Director/es: Mónica Perez Rios, Rafael Lopez Lopez, Alberto Ruano Raviña

PD: Epidemioloxía e Saúde Pública

Data: 23/04/2024 - Presencial

Resumo:

El objetivo principal de esta tesis es valorar el impacto de la ocupación como factor de riesgo de cáncer de pulmón de célula pequeña, de manera independiente al consumo de tabaco. Se identifican esas ocupaciones para las que la exposición laboral podría aumentar el riesgo de desarrollo de cáncer de pulmón de célula pequeña. Se analiza la relación que el cáncer de pulmón de célula pequeña tiene con ocupaciones en las que existe exposición a carcinógenos reconocidos, para determinar si la ocupación en sujetos nunca fumadores debe ser considerada como factor de riesgo de CACP. Por último, se analiza la acción sinérgica entre el tabaco y la exposición a estos factores. Se realizaron dos revisiones sistemáticas dirigidas a identificar las exposiciones laborales asociadas a un incremento del riesgo de padecer un CACP.

Música e identidade galega. Do baile da gaita á muiñeira (S. XVII-XIX)

JULIO CARLOS ALONSO MONTEAGUDO

Director/es: María Nieves Herrero Pérez

PD: Filosofía

Data: 24/04/2024 - Presencial

Resumo:

A tese indaga na historia da muiñeira, e do seu antecedente a gaita galega, para estudar e identificar cales son os feitos e as persoas que contribuíron en maior medida ao seu desenvolvemento. Aínda que se achega información sobre o proceso xeral de conformación da música popular galega, o obxectivo central é a muiñeira e as numerosas variantes da mesma en Galicia. Como resultado da investigación obsérvase que a narrativa creada polas historias de Galicia publicadas a partir dos anos trinta do século XIX foi determinante para xerar un discurso de base etnicitaria -marcado fundamentalmente polas ideas celtistas do momento- que puxo á música no centro dos elementos patrimoniais considerados propios da cultura popular. Esta tese preséntase, polo tanto, como unha achega ao estudo do papel da música no seo do proceso cultural coñecido como Rexurdimento.

 [Ir ao sumario](#)

Teses defendidas en abril

Prácticas colaborativas en arte en España durante la década de los noventa: Agustín Parejo School, Preiswert Arbeitskollegen (Sociedad de Trabajo no Alienado), Estrujenbank y La Fiambrera

VIOLETA JANEIRO ALFAGEME

Director/es: Miguel Anxo Rodríguez González

PD: Historia, Xeografía e Historia da Arte

Data: 25/04/2024 - Semipresencial

Hidrogeles biodegradables de polisacáridos para la liberación colónica de fármacos

MANUEL GAGO GUILLÁN

Director/es: Francisco Javier Otero Espinar

PD: Investigación e Desenvolvemento de Medicamentos

Data: 25/04/2024 - Presencial

Fronteiras internas e espazos naturais protexidos: tres análises na interface entre catro comunidades autónomas

ROBERTO VILA LAGE

Director/es: Valerià Paül Carril, Juan Manuel Trillo Santamaria

PD: Historia, Xeografía e Historia da Arte

Data: 25/04/2024 - Presencial

[↩ Ir ao sumario](#)

Resumo:

Esta tesis investiga un cambio de paradigma en el entramado artístico español en los años noventa, de la mano de unas prácticas artísticas de naturaleza colaborativa que desplazaron los límites de los marcos de acción y de sentido de un arte que había dejado de representar la realidad para intervenir directamente en ella. Se toma como casos de estudio el trabajo de cuatro de los colectivos más significativos que contestaron su realidad política y social del momento, y que cuestionaron con su forma de hacer la legitimidad de la institución cultural. Estos cuatro casos de estudio son: Agustín Parejo School, Preiswert Arbeitskollegen (Sociedad de Trabajo no Alienado), Estrujenbank y La Fiambrera.

Resumo:

El principal objetivo de la tesis es el diseño y evaluación de formulaciones para la liberación colónica de fármacos basadas en esta alternativa. La primera fase se ha centrado en el estudio de polisacáridos de diferente naturaleza como candidatos para la elaboración de sistemas para la formación de hidrogeles. Para esto se ha estudiado el comportamiento de diferentes gomas naturales y de sus mezclas como excipientes base para la fabricación de los hidrogeles, empleando métodos de reticulación por compresión. También se ha estudiado el comportamiento de los sistemas de liberación modificada fabricados usando dos fármacos tipo, Acetónido de Triamcinolona y Ciprofloxacino, ambos utilizados para el tratamiento de patologías colónicas y que presentan propiedades fisicoquímicas diferenciadas entre ellos.

Resumo:

O obxectivo principal é analizar a cooperación horizontal en materias de espazos naturais protexidos e os efectos que xera nos casos de estudo a presenza de fronteiras internas. Esta tese de doutoramento busca trasladar as bases teóricas da conservación transfronteiriza a tres reservas da biosfera situadas no límite entre Galicia, Asturias e Castela e León (Río Eo, Oscos e Terras de Burón; Ancares Lucenses e Montes de Cervantes, Navia e Becerreá; e Ancares Leoneses); e ao parque nacional Sierra de Guadarrama, entre Castela e León e a Comunidade de Madrid. A investigación confirma a aplicabilidade do concepto de TBPA ás fronteiras internas e que a cooperación horizontal entre comunidades autónomas é débil. En España, no contexto das fronteiras internas, contar con dispositivos de xestión conxunta non garante o éxito no seu funcionamento.

Teses defendidas en abril

El género en el Derecho: concepto, justificación y aplicaciones

CARLA ROMERO ÁLVAREZ

Director/es: Sonia Esperanza Rodríguez Boente

PD: Dereito

Data: 26/04/2024 - Semipresencial

Resumo:

La tesis constituye un estudio del concepto, dimensiones y aplicaciones jurídicas del género. Supone un intento de buscar el punto de encuentro entre la finalidad última del ordenamiento jurídico de lograr la igualdad y la ausencia de discriminación, y esa dinámica de poder opresivo que inevitablemente acompaña a la figura del género. Con la intención de estudiar la trascendencia de estas circunstancias en el Derecho español actual, en la presente tesis doctoral se aborda el tratamiento jurídico de esta figura en España desde una perspectiva doctrinal, constitucional, legislativa y jurisprudencial. Se estudia el Derecho antidiscriminatorio que se ocupa de las discriminaciones provocadas por razón de género, a fin de plantear el sistema jurídico no sólo como un lugar donde pueden ocurrir discriminaciones derivadas de las categorías de género, sino como el espacio perfecto para desarrollar las herramientas que traten de oponerse a ellas.

La organización política de los pueblos indígenas de la Amazonía: la Coordinadora de las Organizaciones Indígenas de la cuenca Amazónica (COICA)

MANUEL ANTONIO GONZÁLES URDAY

Director/es: Ramón Maíz Suárez

PD: Marketing Político, Actores e Institucións nas Sociedades Contemporáneas

Data: 26/04/2024 - Presencial

Resumo:

A fines de los ochenta se produjeron cambios políticos que reconfiguraron la escena internacional, el fin de la guerra fría y el resurgir de los nacionalismos que se habían vuelto subrepticios, aplastados por los horrores de la segunda guerra mundial y la realineación en un mundo bipolar. La caída del muro de Berlín hizo emerger el problema étnico que, en algunos casos, generó un nacionalismo impregnado por el mesianismo religioso y, en otros, como una manifestación de las demandas históricas de pueblos indígenas sometidos a la explotación y marginación secular desde la colonia, subyugados por políticas endocoloniales republicanas en un círculo de pobreza del que no pueden escapar por ser indígenas, tanto en los Andes como en las selvas del Darién, Selva Lacandona, Centroamérica y la Amazonía.

 [Ir ao sumario](#)

Teses defendidas en abril

Crecimiento económico, empleo informal y brechas de género en Colombia: un análisis multisectorial

ANGÉLICA MARÍA AMAYA CENTENO

Director/es: Eva María Aguayo Lorenzo, Yolanda Pena Boquete

PD: Economía e Empresa

Data: 26/04/2024 - Presencial

Eco-innovations for advanced pulmonary drug delivery: beclomethasone dipropionate-loaded alginate particles by supercritical and aerogel technologies

THI KIM THOA DUONG

Director/es: Carlos Alberto García González, Carmen Isabel Álvarez Lorenzo

PD: Investigación e Desenvolvemento de Medicamentos

Data: 26/04/2024 - Presencial

Autocompensating two-photon quantum cryptography for optical fiber communication systems

GABRIEL MARÍA CARRAL LÓPEZ

Director/es: Jesús Liñares Beiras, Xesus Prieto Blanco

PD: Láser, Fotónica e Visión

Data: 29/04/2024 - Semipresencial

 [Ir ao sumario](#)

Resumo:

El objetivo de la tesis es determinar los efectos del crecimiento económico sobre el empleo femenino en Colombia en el periodo 2007-2018. Este estudio contribuye, tanto desde el punto de vista metodológico como de política económica, a identificar si los impactos del crecimiento económico y la especialización de la economía inciden en la generación y persistencia de las brechas de género en el empleo. La inclusión de la informalidad laboral constituye una de las principales aportaciones. Desde una perspectiva metodológica, con base en el modelo explicado en Miller y Blair (2009) y Carrascal (2017), presentamos una extensión del análisis de descomposición estructural (SDA); desde la perspectiva de política económica, proponemos una visión adicional, que permita recomendaciones de medidas más efectivas.

Resumo:

The research aims not only to explore methods for producing alginate aerogels with optimal diameters suitable for pulmonary drug delivery, but also to find effective strategies for the successful incorporation of BDP into alginate aerogels. A crucial aspect of this work involved utilizing innovative techniques, particularly the application of SCF impregnation green technology. Notably, for the first time, BDP was incorporated into the structure of alginate aerogels using this environmentally friendly approach for pulmonary drug delivery.

Resumo:

Quantum Key Distribution (QKD) is a technique that provides perfect secrecy for communication systems, which is crucial against quantum computers capable of breaking current public-key cryptosystems. QKD is becoming a mature technology but it still suffers from implementation problems due to imperfections on real hardware that soften its security. To correct those is necessary to develop error mitigation mechanisms, as well as security by design through use of two-photon protocols. In this Thesis, we combine these two approaches in fiber-based QKD, particularizing for evolved fibers with improved data bandwidths. At the same time, we emphasize integration with quantum photonics, and carry out actual microfabrication of basic elements in the laboratory for future QKD applications.

Teses defendidas en abril

Estrategias de detección de errores para mejorar la seguridad del paciente en el servicio gallego de salud. Análisis de los incidentes y eventos adversos notificados a través del SINASP

MARÍA JESÚS PÉREZ TABOADA

Director/es: Antonio Rodríguez Nuñez, Rosendo Bugarín González

PD: Investigación Clínica en Medicina

Data: 29/04/2024 -Presencial

Obxectividade con obxectos. Unha explicación modal do infinito

ISMAEL ORDOÑEZ MIGUENS

Director/es: María de la Concepción Martínez Vidal, José Manuel Ferreirós Domínguez

PD: Lóxica e Filosofía da Ciencia

Data: 30/04/2024 - Semipresencial

Resumo:

La tesis analiza las notificaciones realizadas en el sistema de Notificación y Aprendizaje para la Seguridad del Paciente (Si-NASP), del Ministerio de Sanidad de España, en el Sistema de Salud de Galicia, sus variables y los factores que contribuyen a su aparición. Se concluye, entre otros, que en Galicia los incidentes afectan más a hombres que a mujeres y a edades avanzadas; los farmacéuticos realizan más notificaciones; de forma global, el incidente de medicación es el más frecuente; y que la mitad de los incidentes llegan al paciente. También que el factor que más contribuye a que se produzcan los incidentes es el profesional; que en AH los hombres de edades avanzadas tienen más posibilidades de padecer un incidente, también grave; que en AP hombres y mujeres tienen un riesgo similar de padecer un incidente que se incrementa con la edad y que en AH versus AP los incidentes afectan sin diferencias a hombres y mujeres.

Resumo:

A obxectividade das matemáticas foi cuestionada por dúas razóns: o problema de Benacerraf e a emerxencia de numerosos teoremas de limitación en matemáticas. Isto levou á busca de novas explicacións do coñecemento matemático e de alternativas ao platonismo universalista. Principalmente, o coñecemento matemático tentouse reducir a coñecemento lóxico. En contra disto, esta tese argumenta que o coñecemento matemático non pode reducirse ao coñecemento lóxico. A dúas mellores propostas que defenden esta redución, o ficcionalismo e o multiversismo, incorren en serios problemas. As dúas serán desafiadas a explicar como a linguaxe matemática adquire o seu contido. Entón, argumentarase que ningunha satisfai esta proba. Elaboarase unha explicación alternativa da linguaxe e do coñecemento matemático usando principios de abstracción. Como resultado, o coñecemento matemático explicarase a través da competencia lingüística. Finalmente, a proposta aplicarase á teoría de conxuntos ZF.

 [Ir ao sumario](#)

«O maior perigo que nos depara o futuro é a apatía»

Jane Goodall

nEDIUS

Editada por Escola de Doutoramento
Internacional da USC (EDIUS),
Santiago de Compostela

Coordinación:
Miguel Tüñez

Revisión lingüística:
Gisella Costas López
*PD Estudos da Literatura
e da Cultura*

Copy:
Clara Castilla

Deseño:
nudobrand

Escola de Doutoramento Internacional (EDIUS)

881814360 / 14361
edius@usc.es

Casa dos Catedráticos. Av. das Ciencias, 6
15782 Santiago de Compostela

Depósito Legal: C 1550-2020
ISSN 2792-6079

XUNTA
DE GALICIA

CONSELLERÍA DE
CULTURA, EDUCACIÓN
E UNIVERSIDADE

*Actividade financiada polo Convenio de Colaboración entre a Consellería de Cultura,
Educación e a USC para o desenvolvemento de accións estratéxicas de I+D+i.*